

Чи живе в мені Христос?

Невдовзі, 7 квітня, Православна Церква святкуватиме дванадцяте свято Благовіщення Пресвятої Богородиці — **«спасенія нашего главизну»**. Благовіщення — те саме, що й Євангеліє. Слова архангела Гавриїла: «Радуйся, Благодатна» — стали першою благою звісткою для людства після гріхопадіння.

Це свято любові Божої до роду людського. Одкровення Предвічної Ради Пресвятої Тройці Діві про народження від Неї Бога Слова і Її добровільна згода з волею Божою поклати початок жертвового втілення Христа, початок нашого спасіння.

Але спасіння — акт аж ніяк не магичний, не зовнішньо-примусовий, який змінює людину так, що їй самій нічого не доведеться робити. Як у Благовіщенні умовою прийняття Господа в непорочне лоно була згода Пресвятої Диви, так і справа спасіння не відбудеться без віри людини у Христа. Віра ж без справ мертва: спасіння дається нам як праця, як добровільний і свідомий подвиг.

Вказав нам цей шлях і першим пройшов ним Сам Спаситель. Рука об руку з Сином Своїм несла труди віри і сходила на Голгофу Богородиця.

Незабаром услід Христу вже йшли полки мучеників і сповідників, подвижників і святителів.

Отже, спасительне вчення Христа — зовсім не абстракція, відірвана від життя, а діяльне втілення любові. Полюбити Господа Бога всім серцем і всією душею і полюбити ближнього, як самого себе, за заповіддю Спасителя, покликаний кожен. А що означає полюбити? Властивості любові називає апостол Павел: «Любов довготерпить, любов милосердствує, не заздрить, любов не величається, не надимається, не поводить нечестно, не шукає тільки свого, не дратується, не мислить зла, не радіє з неправди, але тішиться правдою, усе зносить, усьому вірить, усього сподівається, все терпить» (1 Кор. 13: 4–7).

На жаль, цей «гімн любові» залишається для нас більше теорією. Сумні події в країні це засвідчили з очевидністю. Інакше ми нікого не вважали б винними у наших негараздах і про всіх молили б. І не відчували агресії в душі. І дякували Богові за всі кривди і напасті, завдані нам. Ненавиділи б гріх, але брата, який згрішив, щиро прощали. І наше серце не вимагало б віддати йому за справедливість. І готові були б

благодіяти кривднику, аж «до прийняття тілесної смерті для спасіння ворога», за словом святителя Ігнатія Брянчанінова. І бажали б усім, друзям і ворогам, стільки ж добра і спасіння душі, скільки й собі. Тоді пізнали б ми духовну любов, яку проявив Спаситель.

Якщо ж такої любові в серці немає, то настав час зняти рожеві окуляри і відверто запитати себе: чи живе в мені Христос? І чи не почуємо ми, такі вимогливі до інших і правдолюбні, незабаром Його гіркий про нас промисл, сказаний колись ізраїльському народу, що шукав царства земного, а не Небесного: «Ось залишається вам дім ваш порожнім» (Мф. 23: 38)?

Щоб цього не сталося, давайте послухаємося заклику Церкви Христової — завжди, і особливо в сприятливий час посту, приносити посилене покаєння, виправляти себе, хоч і нелегко це, щиро молитися, вчитися бути слухняними волі не своїй, але Божій, яка полягає у виконанні Його заповідей. Тоді тільки наше серце радітиме по-справжньому: **«Днес спасенія нашего главизна»!**

Підготувала
Людмила Самойлова.

У номері:

«Жниво велике, а робітників мало»

Про місію православних на Полтавщині.
Перший досвід

с. 5

Духовный собрат

Воспоминания о сомолитвеннике
приснопамятного
отца Иоанна (Котляревского) —
игумене Нифонте
(в схиме Парфении (Андрусевиче))

с. 6-7

Черногорский святитель и чудотворец Петр Цетиньский

Об уникальном опыте соединения
воедино церковного и светского
служения

с. 10-11

Преосвященный Тихон, епископ Оренбургский и Уральский, бывший Прилукский, викарий Полтавской епархии

Очерк к годовщине смерти

с. 12-13

ПРОСИМО ВАШИХ ПОЖЕРТВ НА БУДІВНИЦТВО ВОСКРЕСЕНСЬКОГО КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ МІСТА ПОЛТАВИ

Р/р 260021053001
у філії Полтавського
регіонального управління
ВАТ банк «Фінанси та Кредит»
МФО 331832, код 26304890

Сердечно
дякуємо всім
відомим
і не відомим
благодійникам!

До уваги

Розпорядження
щодо читання
Великим постом
кафізм
із Псалтиря
за мир в УкраїніЧернецтву, клірикам та
мирянам Української
Православної Церкви

Канцелярія Київської Митрополії Української Православної Церкви інформує про благословення Високопреосвященнішого митрополита Чернівецького і Буковинського Онуфрія, Місцєблюстителя Київської митрополичої кафедри, чернецтву, клірикам та мирянам УПЦ кожного дня протягом Великого посту, по можливості, прочитувати одну або більше кафізм із Псалтиря за мир в Україні.

З благословенням

† **АНТОНІЙ,**
митрополит
Бориспільський
і Броварський,
Керуючий справами
Української Православної
Церкви

Неділя про Страшний суд

✠ Третю підготовчу неділю до Великого посту, м'ясопусту, Церква присвячує нагадуванню про загальний останній і Страшний суд живих і мертвих (Мф. 25: 31–46). Це нагадування необхідне для того, щоб люди не були недбалими у справі свого спасіння в надії на невимовне милосердя Боже.

Нагадуванням про останній непідкупний Страшний суд і змалюванням жаклих наслідків беззаконного життя Православна Церква спонукає нас до покаяння і вказує на милосердя до бідних як на засіб помилювання від вічного засудження за гріхи. Бо Господь виголосить Свій останній суд переважно за справами милосердя, що можливі для всіх. Ніхто з нас не скаже, що не міг нагодувати голодного, напоїти спраглого, відвідати хворого і ув'язненого. Але звершуючи тілесні справи милості, подбаємо і про духовні.

У неділю про Страшний суд, 23 лютого, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну Літургію в Михайлівському храмі в Шишаках.

Біля входу в храм свого архіпастиря зустріли діти, які привітали Владику, піднесли квіти і коровай.

За Божественною Літургією Високопреосвященнішому Владиці співслужили секретар єпархії протоієрей Михаїл Волошук, настоятель храму протоієрей Богдан Брянчик, секретар-референт митрополита протоієрей Миколай Довганич, духовенство благочиння.

Молитовно співав архієрейський чоловічий квартет під керівництвом диякона Димитрія Литвиненка.

Після Євангельського читання проповідь виголосив протоієрей Миколай Довганич.

По закінченню богослужіння Високопреосвященніший Владика привітав усіх із недільним днем і закликав Боже благословення.

Сиропусна неділя. Спомин Адамового вигнання з Раю

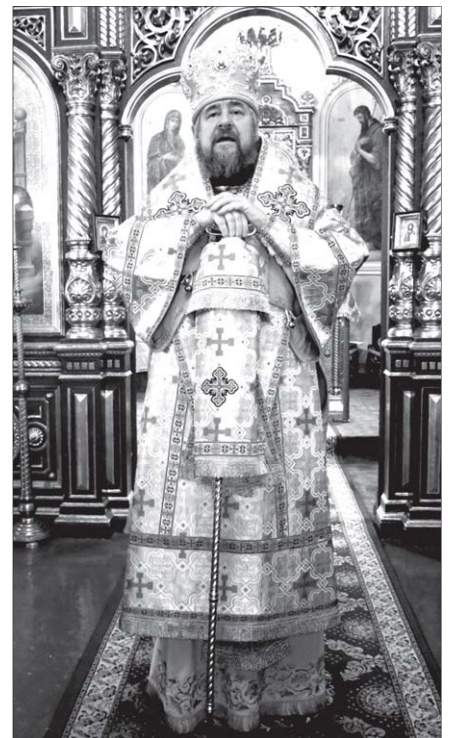
✠ Остання неділя перед початком Великого посту іменується Церквою сиропусною (оскільки саме цього дня закінчується вживання в їжу молочних продуктів), або Прощеною неділею. За богослужінням Церква згадує трагедію, що сталася з людством на зорі його історії, — вигнання його в особі спільного для нас усіх праотця Адама з Раю.

Напередодні сиропусної неділі 1 березня Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння всеношної в Макаріївському кафедральному соборі. Його Високопреосвященству співслужили клірики собору. Після полієлея архіпастир помазав віруючих святим елеєм.

2 березня, у сиропусну неділю, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння Божественної Літургії в Макаріївському кафедральному соборі. Його Високопреосвященству співслужили клірики собору.

Після читання Євангелія проповідь виголосив секретар-референт митрополита протоієрей Миколай Довганич.

По закінченню Літургії митрополит Филип звернувся зі словом до прихожан і дав архіпастирське благословення.

Вітання Герою
України

✠ У день пам'яті праведного Симеона Богоприймця, 16 лютого, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип привітав Героя України Семена Антонця з днем Небесного покровителя та з 50-річчям невтомної праці на аграрній ниві. «Вельмишановний Семене Свиридовичу! Ми вбачаємо у Вас взірєць самовідданого та палкого служіння на благо українського народу. Молюся, щоб Милостивий Господь примножив Ваші літа, благословив миром, благополуччям та здоров'ям. Хай всесильна Божа допомога завжди буде поруч з Вами у Ваших трудах на благо нашої Вітчизни!» — йдеться зокрема у вітанні.

Єпархіальна хроніка

15 лютого, у день 25-ї річниці виведення Радянських військ із Афганістану, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в усіх храмах єпархії відбувалися сугубі молитвослів'я про упокій убитих і померлих від ран в афганській війні, а також про здоров'я нині живих воїнів-інтернаціоналістів.

Цього дня у Комсомольську делегація Полтавської Місіонерської Духовної семінарії на чолі зі священником Георгієм Коваленком та вихованці Духовно-просвітницького центру при Архієрейському подвор'ї Свято-Миколаївського собору взяли участь у мітингу, присвяченому виведенню Радянських військ із Афганістану, і поклали квіти

до меморіалу воїнам-інтернаціоналістам.

16 лютого, в день пам'яті святого рівноапостольного Миколая (Касаткіна), Архієпископа Японського, Полтавська Місіонерська Духовна семінарія святкує Місіонерський день. Просвітителя країни висхідного сонця рівноапостольного Миколая вважають покровителем молодих місіонерів Полтавської семінарії. У Трохосвятительському храмі відбулося урочисте богослужіння, за яким віце-ректор архимандрит Веніамін (Погребной), викладачі та студенти семінарії молитовно вшанували пам'ять святого.

Проповідь після Євангелія виголосив викладач семінарії священник Павел Рудь.

Після богослужіння для викладачів, студентів та гостей було приготовлено святкову трапезу.

Щороку в день пам'яті святителя Миколая Японського двері семінарії відкриті для гостей. Семінарію відвідують випускники, парафіяни, запрошені гості, які розділяють зі священством і студентами радість Літургії і всього святкового дня. Відвідав у цей день семінарію і перший заступник міського голови Комсомольська Дмитро Биков.

Для гостей духовної школи вихованці й викладачі підготували концерт.

У заключному слові віце-ректор архимандрит Веніамін (Погребной) наголосив на користі таких концертів, подякував учасникам за чудовий виступ, а глядачам за увагу.

У храмах Полтавської єпархії, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, звершуються панахиди за загиблими під час протистояння на майдані у Києві та підносяться молитви за мир в Україні. За Божественною Літургією і на молебнях читаються особливі прохання про примноження любові й викорінення всякої ненависті та злоби.

25 лютого в Полтавській ЗОШ №18 було проведено відкритий урок з Біблійної історії та християнської етики. Вчитель Жанна Григорівна Михайлець проводила заняття в 5 класі з теми «Покликання людини у світі. Створення людини». Спілкування

пройшло з духовною користю для дітей і викликало велику зацікавленість.

2 березня, у Прощену неділю, вихованці дитячої недільної школи Серафимівського храму Полтави у стінах храму Полтавських святих при єпархіальному управлінні привітали прихожан із початком Великого посту і розповіли присутнім про його смисл і значення. Після цього всі помолилися про мир в Україні.

Діти разом із батьками до цього останнього дня Масляної підготували смачні страви. Конкурс кулінарних страв став завершеним заходу.

На заході був присутній клірик Серафимівського храму священник Константин Фисун.

Вечірня з чином прощення

✠ На кінець дня в Прощену неділю люди на відчуває особливу радість, бо з ласки Божої сподобилася бути прощеною тими, кого свідомо чи мимоволі образила або засмутила. «Блаженні миротворці: бо ті синами Божими будуть названі» (Мф. 5: 9).

«Цього дня, за встановленим у давні часи звичаєм, вклонившись один одному з глибини наших сердець, прощають православні взаємні образи і гріхи. Це необхідно нам, якщо ми хочемо жити з Господом і перебуваючи на землі, і переселившись в життя вічне. Ми всі бажаємо собі вічного спасіння. Але це можливо тільки в тому випадку, якщо не буде в нашому серці образ; не буде взаємного засудження, неприязні. Можливо тільки тоді, коли в нашому серці буде мир — це дорогоцінне священне благо, яке дарує нам Христос Спаситель.

Але для цього потрібно і пробачити тих, хто нас образив, і випросити собі прощення у тих, кого ми вільно або мимоволі образили. Інакше даремні будуть усі наші труди в грядущому пості. Не прийме Господь наших численних земних поклонів, якщо в серці нашому продовжуватимуть жити образи на брата, зло і недоброзичливість до ближніх» (архім. Іоанн Крест'янін).

2 березня Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив вечірню з чином прощення в Макаріївському кафедральному соборі Полтави.

Владиці співслужили благочинні прилеглих районів, міське та районне духовенство Полтави.

По закінченню богослужіння секретар-референт Його Високопреосвященства клірик Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич зачитав послання Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа з нагоди початку святого Великого посту.

Після цього Владика Филип попросив вибачення у присутніх і звернувся до пастви з архіпастирським словом, в якому закликав приділити особливу увагу сугубій молитві за Україну у дні святої Чотиридесятниці. «Бо воістину тепер наша країна переживає складні часи. Вступаючи на терен Великого посту, кожен православний християнин повинен посилити свої молитви до Всемилотивного Бога за рідну землю, за свою Вітчизну», — наголосив Владика.

Під покаюнні пісні, що виконував хор собору, віруючі просили один в одного й у свого Архипастира і духовенства прощення.

Всечесне утримання почнемо світло. Перший день святої Чотиридесятниці

✠ За сталою традицією Полтавської єпархії, в перші чотири дні першої седмиці Великого посту Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершує читання Великого покаюного канону святого Андрія Критського в кафедральному соборі й у храмах Полтави.

Першого великопосного дня Його Високопреосвященство звершив читання канону в храмі апостола Андрія Первозваного, а потім в Макаріївському кафедральному соборі. Владиці співслужили соборні священники та представники духовенства Полтавського району.

До речі

Великий покаюний канон

✠ На Великому повечір'ї понеділка, вівторка, середи і четверга першої седмиці Великого посту співається й читається по частинах, а на утрени четверга п'ятої седмиці співається й читається повністю Великий покаюний канон преподобного Андрія Критського. Так відбувається вже впродовж майже 1200 років. І сприймається канон віруючими так, як і тоді, коли був написаний преподобним піснетворцем.

Великий канон складається з 250 тропарів, іменується ж великим не тільки через велику кількість віршів, але й за внутрішнім достоїнством, за висотою думок і силою їх вираження. В ньому ми споглядаємо події, описані Священним Писанням Старого та Нового Завіту, в духовному світлі. У тропарях канону персонажі Священної історії то дають нам високі зразки святого життя, то прикладами свого глибокого падіння спонукають нас до суворого трезвіння. Розум людини, яка слухає цей канон, сприймає високі духовні істини, втілені в життя старозавітних патріархів, суддів, царів і пророків, повчається в Євангельських притчах, а серце, що прагне спасіння, то уражається глибокою скорботою про гріхи, то захоплюється стійким сподіванням на Бога, завжди готового прийняти грішника.

Не можна навчити того, чого сам не вмієш. Покаюння святого Андрія глибоке й щире. Через весь канон проходить одна думка, що

повторюється в усіх його піснях: «Згрішив більше за всіх, один згрішив Тобі, Господи, але зглянься і будь милосердний до мене, бо Ти Благоутробний». «Благоутробний» означає милосливий і милосердний — як мати, яка всією утробою, всім еством своїм жаліє дитину і любить її усім своїм серцем.

Чим ближче людина до Бога, тим більше своїх гріхів бачить. Цьому вчить нас у своєму каноні святой Андрій Критський. Увесь Старий Завіт постає перед нами у тропарях канону як школа покаюння. Показуючи чесноти й подвиги святих, автор не забуває і про злі та жорстокі справи, спонукаючи нас наслідувати добрі й відвертатися від злих. Але у Великому каноні є не тільки приклади зі Священного Писання, є тут і настанови душі, міркування, молитви. Ніби старець, сповнений співчуття й любові, бере нас за руку і вводить у свою келію для бесіди з нами, ділиться своїм досвідом і разом із нами смиренно і гаряче молиться.

Чому Свята Церква в перші дні Великого посту пропонує нам саме ці пісні? Тому що піст — це час покаюння і очищення, а канон преподобного Андрія весь спрямований саме до того, щоб пробудити людську душу від гріховного усилення, розкрити перед нею згубність гріховного стану, спонукати до суворого самовипробування, самоосуду і каяття, до відрази до гріхів і до виправлення життя.

Єпархіальна хроніка

7 березня, в п'ятницю першої седмиці Великого посту, у Полтавській Місіонерській Духовній семінарії відбулися спільні сповідь та Причастя Святих Христових Таїн. Боже-ственну Літургію Передосвячених Дарів, складену святи-телем Григорієм Двоєсловом, Первосвятителем Римським, очолив духівник семінарії, ключар Свято-Миколаївського архієрейського подвор'я міста Комсомольська протоієрей Георгій Граб. Йому співслужили віце-ректор архімандрит Веніамін (Погребной) і викладачі у священному сані.

Після заамвонної молитви священнослужителі звершили чин молебного співу святого великомученика Феодора Тірона і освятили коливо.

По закінченню богослужіння отець-духівник звернувся

до всіх присутніх зі словом настанови, нагадав про значення і важливість посту, після чого причасники Святих Христових Таїн принесли подячні молитви.

7 березня, напередодні 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, полтавці вшанували пам'ять Великого Кобзаря покладанням квітів до пам'ятника. З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, участь у заході взяв секретар єпархії протоієрей Михайл Волощук. Учасники заходу декламували рядки з віршів поета. Прикрасив свято вокальний подарунок Наталії Май із доньками та вихованцями.

9 березня, в день народження Тараса Шевченка, численна полтавська громада іще раз

засвідчила Кобзареві свою шану. Голова Полтавської облдержадміністрації Віктор Бугайчук, голова Полтавської обласної ради Петро Ворона, начальник УМВС України в Полтавській області Іван Корсун та представники полтавської громадськості поклали квіти до пам'ятника Тарасу Шевченку. З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, участь у заході взяв секретар єпархії протоієрей Михайл Волощук.

9 березня в галереї «Соборна» Духовно-просвітницького центру кафедрального собору на честь Воскресіння Христового в Києві відкрито виставку ікон «Торжество Православ'я». У виставковій залі представлено понад 100 унікальних робіт. Відкриття експозиції відбулося в день, коли Церква соборно

звершує свято Торжества Православ'я, встановлене у IX столітті на спомин про відновлення іконошанування у Візантійській імперії. Для огляду представлено роботи іконописної школи-майстерні, що діє при Харківській Духовній семінарії, іконописного відділення Полтавської Місіонерської Духовної семінарії та студії іконопису «Соборна» просвітницького центру Київського кафедрального собору.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, Ректора Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, у відкритті виставки взяли участь віце-ректор архімандрит Веніамін (Погребной), завідувач іконописного відділення Сергій Горбань та викладач Тетяна Хастова.

Відкрив захід благочинний Андріє-Володимирського храму собору протоієрей Павел Білий. У вступному слові він передав усім присутнім благословення Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира.

У церемонії відкриття взяли участь також радник Посольства Російської Федерації в Україні Константин Воробйов, керівник іконописної школи при Харківській Духовній семінарії Наталія Чурилова, завідувач іконописного відділення при Полтавській Місіонерській Духовній семінарії Сергій Горбань та представник студії іконопису «Соборна» Наталія Шульгіна.

Після офіційної частини всі присутні змогли оглянути витвори церковного мистецтва та поспілкуватися з сучасними іконописцями. Виставка відкрита для відвідувачів до 9 квітня.

Вівторок першої седмиці святої Чотиридесятниці

✙ У вівторок першої седмиці Великого посту Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив велике повечір'я з читанням покаянного канону преподобного Андрія Критського

в храмі мученика Іоанна Воїна міста Полтави, а також в Макаріївському кафедральному соборі. Після прочитання канону митрополит Филип звернувся до вірян із настановчим словом про покаяння.

Третій день святої Чотиридесятниці

✙ 5 березня, у третій день першого тижня Великого посту, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив чин великого повечір'я з читанням покаянного канону преподобного Андрія Критського в

храмі мучениць Віри, Надії, Любви та матері їхньої Софії, а також у Макаріївському кафедральному соборі. Чимало віруючих у цей день прийшли в храм, щоб разом із архіпастирем вознести свої покаянні молитви до Бога.

Митрополит Филип очолив служіння недільного всеношного бдіння

✙ 15 березня Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння недільного всеношного бдіння в Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Високопреосвященнішому Владиці співслужили клірики кафедрального собору.

Під час богослужіння, після поклоніння Святому Євангелію і образу Воскресіння Христового, митрополит Филип звершив помазання віруючих освяченим єлеєм.

Божественна Літургія Передосвячених Дарів

✙ Літургія Передосвячених Дарів — одна з найкрасивіших великопісних служб, вона має досить давнє походження. Передосвячена служба справляє враження на віруючих надзвичайним покаянним духом. Особливий чин богослужіння, поклони, покаянні церковні пісні зворушують душу. Віруючі прагнуть хоча б один раз за піст бути присутніми на ній і причастися Святих Христових Таїн. Літургія Передосвячених Дарів відбувається по середах і п'ятницях святої Чотиридесятниці — в дні особливої стриманості й сугубого посту.

У середу 5 березня було звершено першу в цьому Великому пості Божественну Літургію Передосвячених Дарів.

У Макаріївському кафедральному соборі Полтави першу Літургію за цим чином звершив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у співслужінні духовенства. Перші в цьому пості причасники приступили до Чаші Життя.

Стародавня Церква, до слова, не знала іншого приводу для участі в Літургії, крім Причастя Святих Дарів на ній.

Четвер першої седмиці святої Чотиридесятниці

✙ У четвертий день першого тижня Великого посту, 6 березня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив чин великого повечір'я з читанням покаянного канону преподобного Андрія Критського

в Серафимівському храмі Полтави, а також у Макаріївському кафедральному соборі. По закінченні повечір'я в Макаріївському кафедральному соборі митрополит Филип звернувся до пастви з проповіддю.

Друга неділя Великого посту, пам'ять святителя Григорія Палами

✙ У другу неділю Великого посту, 16 березня, Православна Церква святкує пам'ять святителя Григорія Палами. Цього дня Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив служіння Божественної

Літургії в Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави. Високопреосвященнішому Владиці співслужили клірики кафедрального собору.

За богослужінням проповідував секретар-референт митрополита протоієрей Миколай Довганич.

Продолжение. Начало в №12 (2013), 1, 2.

Ректор-епископ

Как было уже сказано прежде, архимандрит Феофан неоднократно исполнял обязанности ректора академии еще в свою бытность инспектором Санкт-Петербургской высшей духовной школы. Причем, в последний раз замещать ректора ему пришлось почти целый год. Вполне возможно, что продолжительная отсрочка назначения нового ректора связана с формальными требованиями к административным должностям академии. Устав 1869 года определял, что «ректор назначается Святейшим Синодом, но должен был иметь непременно высшую ученую степень доктора богословия и преподавать один из предметов академического курса». Однако высокий научный авторитет архимандрита Феофана среди его коллег-профессоров позволил сделать исключение из тех правил. Указ Святейшего Синода о назначении инспектора Академии магистра богословия архимандрита Феофана на вакантную должность ректора последовал 4 февраля 1909 года. Это служение ученого-ректора продлилось немного — чуть больше года, и ознаменовалось значительным событием в его жизни. 6 февраля «Государь Император... Высочайше утвердить соизволил всеподданнейший доклад Святейшего Синода о возведении ректора Санкт-Петербургской Духовной Академии архимандрита Феофана в г. Санкт-Петербурге в сан епископа Ямбургского, четвертого викария Санкт-Петербургской епархии».

Наречение отца Феофана было совершено «в субботу 21 февраля в зале заседаний Святейшего Синода в присутствии г. Обер-Прокурора Святейшего Синода, тайного советника С. М. Лукьянова и прочих чинов центрального управления ведомства Православного Исповедания». Среди совершавших чин наречения были священномученик Владимир (Богоявленский), занимавший в ту пору Московскую кафедру, Санкт-Петербургский митрополит Антоний (Вадковский), будущий Патриарх Московский и всея Руси Сергей (Страгородский), управляющий тогда Финляндской кафедрой. Они же совершили епископскую хиротонию будущего «затворника» в Троицком соборе Александро-Невской Лавры в воскресенье 22 февраля.

Архиепископ Аверкий (Таушев) обращает внимание на тот факт, что отец Феофан был возведен в епископский сан в день памяти святителя Григория Паламы (вторая неделя Великого поста). Это оказалось достаточно символично ввиду сходства судеб двух святителей: обоим епископам пришлось много потрудиться, отстаивая догматическое учение Православной Церкви. Уже сама речь архимандрита Феофана при наречении его во епископа имела догматическую окраску. Отметив в начале, что сам он «никогда не увлекался общественным служением и не искал его, и даже, по мере возможности, уклонялся от него», нареченный епископ в дальнейших словах исповедал глубину своей веры в Пресвятую Троицу и Ее Промысл: «И если, несмотря на

такое мое настроение, я призываюсь к этому служению, то верю, что на это есть действительно воля Божия и что ко мне через стечение видимых обстоятельств невидимо глаголет Сам Господь, властно повелевающий мне воспринять на себя бремя нового служения... Я наблюдаю в себе непрестанную борьбу жизни и смерти в области существования и естественного, и благодатно-духовного. О, как тяжела бывает временами эта борьба во мне, но да будет за нее благодарение Господу!.. Она глубоко укоренила в моем сердце ту спасительную истину, что сам по себе я — ничто, а все для меня — Господь. Он — моя жизнь, Он — моя сила, Он — моя радость. Отец, Сын и Святой Дух, Троица Святая и Преестественная, Божественная и обожеествляющая всякое разумное бытие, неустанно и с любовью ищущее Ее и взирающее на Нее. К этой Преестественной Троице и в настоящее знаменательное, для меня время с верой и любовью горе' обращаю я свой духовный взор... Глубоко верю, что как некогда на Апостолов сошел в виде огненных языков Святой Дух, от Отца через Сына исходящий, и на них невидимо почил и претворил их немощь в силу, так точно снизойдет Он и на мое ничтожество и укрепит мою немощь. Усердно и смиренно прошу вас, богомудрые архипастыри... вознесите и вы о мне священную молитву ко Святой Троице, да преизобильно облечет Она меня всеми дарованиями, потребными для нового служения; да отверзет ум к разумению Божественных Тайн, да укрепит волю к совершению дел Божиих, да воспламенит сердце мое огнем всеоживляющей Любви Божественной... И да будет все мое служение и вся моя жизнь во славу Троиединого Господа, Которому Единому подобает всякая честь и поклонение во веки веков! Аминь».

Митрополит Вениамин (Федченков) назвал эту речь единственной в своем роде. Он совершенно точно указал и на то «главное, что отличает эту речь: это и вера в Пресвятую Троицу — от Нее все в мире! Вся мысль нарекаемого кружится около Троицы! Он Ею живет, радуется и ждет благ... Так может говорить только тот, который живет Ею! Здесь — сущность жизни отца Феофана». И уже в этой речи он, как бы предвидя свое будущее призвание к охранению чистоты главнейшего православного догмата о спасении, на первое место среди испрашиваемых дарований, «потребных для нового служения», ставит отвержение ума «к разумению Божественных Тайн».

Ректорские труды теперь уже епископа Феофана продолжались. В 1909 году «указом Святейшего Синода от 4 февраля отменены «Временные Правила» по управлению Духовными Академиями», ввиду чего была образована специальная Синодальная комиссия по выработке нового Устава Духовных академий. Епископ Ямбургский Феофан трудился в ней наряду с архиепископом Финляндским Сергием (Страгородским), архиепископом Псковским Арсением, архиепископом Волынским Антонием (Храповицким), с которым ему впоследствии будет предстоять серьезная догматическая полемика.

Кроме того, свою богословскую эрудицию Преосвященный ректор применял, будучи «цензором академических журналов "Церковный Вестник" и "Христианское чтение", а также состоя председателем Комиссии по старокатолическому

и англиканскому вопросам». Последняя была образована в 1892 году «для предварительного выяснения условий и требований, какие могли бы быть положены в основу переговоров о соединении старокатоликов с Православной Русской Церковью». Понятно, что вопрос, поставленный перед комиссией, требовал от всех ее членов (а от ее председателя по преимуществу) глубоких знаний догматического учения Православной Церкви, истории развития ее канонического права и других аспектов православного вероучения.

Год спустя труды епископа Феофана будут отмечены орденом Святого Владимира третьей степени (тремя годами раньше тогда еще архимандрит Феофан был награжден орденом Святого Владимира четвертой степени). Эти награды не были случайны, как показывает целый ряд исследований по истории Санкт-Петербургской Духовной академии. Так, говоря об уровне образования, которое давала Санкт-Петербургская богословская школа своим питомцам, и указывая на достижения главного делания академии — «созидание православного богословия», авторы трудов приводят ряд имен представителей академии — выдающихся деятелей богословской науки. Это митрополит Макарий (Булгаков, †1882), епископ Феофан Затворник (Говоров, †1894), протоиерей Евгений Аквилонов, В. В. Болотов, А. И. Бриллиантов, Н. Н. Глубоковский; среди них поставляют и имя архиепископа Феофана (Быстрова, †1940). Неоспоримо, что состояние любой организации зависит от ее возглавителя. Говоря о периоде ректорства владыки Феофана, многие исследователи утверждают, что Петербургская Духовная академия находилась тогда в расцвете.

Проявляя заботу об академии в целом, ее ректор обращал пристальное внимание и на каждого студента в отдельности. Заслуженный профессор протоиерей Михаил Кронидович Сперанский «часто вспоминал дни своего первого приезда в Петербург; первое посещение своей будущей alma mater... неожиданную встречу в академическом саду с тогдашним ректором Санкт-Петербургской Духовной Академии епископом Феофаном (Быстровым)». Как указывают авторы некролога протоиерея Михаила, «Высокообразованный человек, Преосвященный Феофан отличался вместе с тем простотой в общении, он принял живое участие в судьбе одаренного юноши».

Обучение в Духовной школе, как правило, связано с определением каждым студентом своего будущего жизненного пути. И владыке Феофану, как ректору, приходилось рассматривать и налагать резолюции на многие прошения о пострижении в монашество. Он всегда лично встречался с подателем такого прошения и подолгу беседовал, испытывая искренность его намерения. Но порой владыка отказывал в пострижении даже тем, кто был искренно настроен, но не до конца понимал сущность монашества. Сохранилось воспоминание о том, что «тем, которые на его вопрос, с какой целью желают они принять иночество, отвечали, что они желают "послужить Церкви Христовой", он обыкновенно говорил, что для этого совсем не обязательно принимать иноческое звание, что можно послужить Церкви и не давая иноческих обетов. Единственным основательным доводом для принятия монашества владыка Фео-

фан считал искреннее и глубокое желание «спасти свою душу»».

Отношение епископа Феофана к монашеским настроениям студентов находит оправдание в его личном аскетическом образе жизни. Истинный инок, он никогда не оставлял келейного правила. «В исполнении этих правил, — вспоминает митрополит Вениамин, — он был так тверд, что если почему-либо не мог вычитать их стоя, то становился на колени. А иногда и лежа перед иконами читал», обычно во время болезни. Дополняя это свидетельство, архиепископ Аверкий писал: «Видно было по нему, что он никогда не оставлял завещанной святыми отцами-подвижниками умно-сердечной молитвы... Молитва непрестанная была подлинно насущной потребностью его духа, жившего в горных высотах».

Молитвенный подвиг епископа-аскета нашел осмысление и в его богословских воззрениях. Вопреки своему обычаю хранить личную духовную жизнь в тайне, свое сочинение «Сотница глав о молитве» он прочитал митрополиту Вениамину. В «Сотнице» епископ Феофан указывал, что «молитва очень действенна в бедах и скорбях наших, молитва привлекает милость Божию, молитва отгоняет бесов, молитва просвещает разум». Эти утверждения вынесены Преосвященным молитвенником из личного опыта. Нельзя не заметить, насколько схожи эти высказывания с осмыслением молитвенного подвига в аскетических сочинениях преподобного Нила Синайского, преподобного Никиты Стифата, преподобного Иоанна Кассиана Римлянина, святителей Григория Паламы, Иоанна Златоуста и многих других делателей умной молитвы. Отличием можно назвать лишь больший акцент, который епископ Феофан делает на роли молитвы в познании догматических истин просвещенным в богословии разумом.

Будучи сам богословом-практиком, Преосвященный Феофан старался привить такое же понимание христианской жизни и своим подопечным студентам, о чем свидетельствуют его искренние проповеди. Так, обращаясь к выпускникам академии 1908/1909 учебного года после благодарственного молебна, он в своей речи «старался показать важное значение в жизни теплой, искренней и вместе простой, детской веры, которая одна дает человеку величайшее и неизменное благо — общение с Богом, сообщая смысл и другим человеческим ценностям, между прочим и просвещению». И это не единственный пример подобного рода его проповедей.

Самоотверженные труды Преосвященного владыки ректора справедливо привлекали внимание высшего священноначалия. И за заслуги перед Церковью епископ Феофан в январе 1910 года переименован во второго викария Санкт-Петербургской епархии. Но напряженная церковно-административная и научно-богословская работа, сочетаемая со строгим аскетическим образом жизни, подрывали его здоровье. Говоря о подвиге жертвенного служения ректора-монаха, «Русский паломник» писал: «В Духовной Академии, осветив духовно-нравственную атмосферу среди студенчества, Преосвященный Феофан создал целое направление, в своем роде школу "феофанитов", высоко подняв в общем строе церковное направление. Болезненное состояние здоровья ученого владыки-аскета заставляло его часто покидать академию и лечиться на юге». Но здоровье его улучшалось лишь на непродолжительное время, т. к. с возвращением в Петербург епископ Феофан приступал к прежним напряженным трудам. Благодарную память о своем ректоре-богослове Санкт-Петербургская академия засвидетельствовала утверждением его своим почетным членом сразу после перевода епископа Феофана на Таврическую кафедру.

Протоиерей Александр Болонников.
«Труды Минской Духовной Академии», 2006, № 4.
Продолжение следует.

Здание бывших Сената и Святейшего Синода в Санкт-Петербурге.

В зале Святейшего Синода.

Духовный собрат

21 января 2014 года исполнилось 50 лет со дня блаженной кончины полтавского подвижника благочестия игумена Иоанна (Котляревского). «Ведомости Полтавской епархии» посвящали этому ревностному труженику Христовой нивы несколько публикаций. Теперь представляем Вам, дорогие читатели, лучшего друга и сомолитвенника приснопамятного отца Иоанна — игумена Нифонта (в схиме Парфения (Андрусевича)). Подобно своему товарищу, это был человек не броской и не знаковой жизни, а смиренный раб Господний, ревностный в исполнении монашеских обетов, истовый служитель Божьего престола, на долю которого выпали многолетние ссылки и испытания в вере. Отец Нифонт пережил отца Иоанна на 30 лет. В марте текущего года мы молитвенно почтим 20-летнюю дату его ухода в блаженную Вечность.

относились монашествующие Иоанн (Котляревский) и Нифонт (Андрусевич).

Первый, приняв постриг, некоторое время пробыл в украинской столице, а затем возвратился в Арзамас и устроился там на работу. Вскоре он покинул саровскую землю и навсегда уехал на Украину, где, будучи тайным монахом, несколько лет трудился в миру. Позже он стал настоятелем Матвеевского Спасо-Преображенского храма, расположенного на территории бывшего скита уже разрушенного в то время Великобудийчанского женского монастыря Полтавской епархии. Сия церковь стала для священника его единственным приходом.

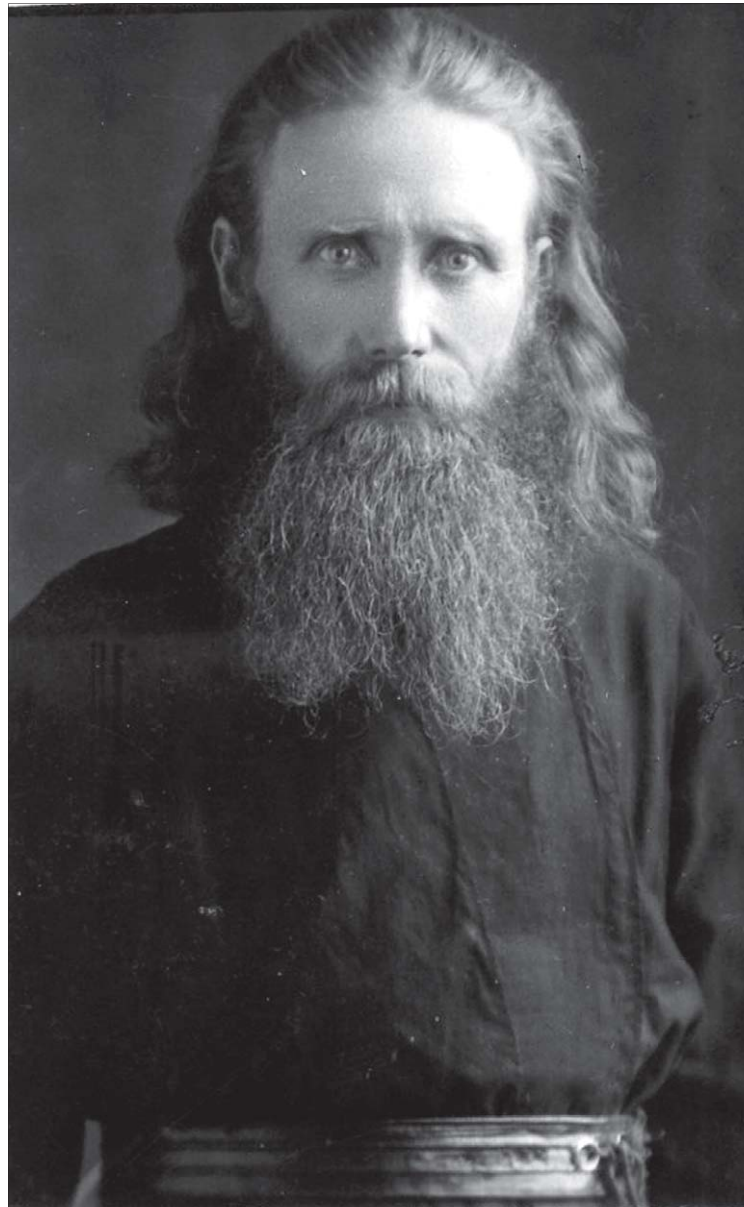
Иеромонах Нифонт был пострижен в Киево-Печерской Лавре значительно раньше от Котляревского. Некоторое время новопосвящённый инок Нифонт являлся лаврским насельником, выполнял там послушания на различных тяжёлых работах. Затем его арестовали, десять лет он находился в ссылке на Беломорканале, а также на берегу Карского моря. Ему удалось выжить практически в нечеловеческих условиях. После

освобождения Господь судил ему пробыть на воле всего два года. После нового срока заключения «церковник» Андрусевич был отправлен «на вечное поселение» в Сибирь. Внезапная смерть Сталина облегчила его участь — он попал под амнистию. Духовные дочери игумена Иоанна говорили, что общий срок ссылок отца Нифонта составил пятнадцать лет. Позже, делясь с ними воспоминаниями, схимник рассказывал, как на Пасху и в праздничные дни конвоиры неистово гнали его на работу, но он вместе с другими единомышленниками почитал святость дня и не подчинялся их приказу. Заключённым угрожали, не давали еды. Однако Господь дивным образом насыщал своих угодников, посылая им разными путями настоящую праздничную трапезу.

Вернувшись из последней ссылки и узнав, где находится архимандрит Ермоген (Голубев), отец Нифонт списался с бывшим лаврским настоятелем. Тот, обрадовавшись, пригласил его к себе в г. Самарканд, пообещав дать своему собратчику приход. Прибывшего священника архимандрит Ермоген определил на служение в Свято-Покровский храм. Прихожан в этой церкви значилось много, ибо город был наполнен бывшими ссылными и эвакуированными из России, поселившимися там во время Великой Отечественной войны.

Полтавский священник Владимир Рыбальченко вспоминал, что при возведении Ташкентского собора меж уже епископом Ермогеном и игуменом Нифонтом касательно строительства просфорни и других прихрамовых помещений были разногласия. Противоречия возникали и в некоторых других вопросах. Отец Иоанн (Котляревский), имевший в то время непосредственную связь с обоими священнослужителями, выступил в этом небольшом конфликте в качестве «примиряющей» силы, дипломатично сглаживая все шероховатости в отношениях этих двух дорогих ему людей.

Духовные дщери матвеевского батюшки помнят, как вместе с ним приезжали они в Самарканд в гости к его духовному собрату. При отце Нифонте проживало тогда несколько матушек и духовных сестёр: Агния, Нина, Мария (фамилии неизвестны) и Зинаида Никифорова. Две первые были монахинями, ухаживали за батюшкой, пели в хоре и готовили ему кушать. Их он будто бы привёз с собой из ссылки. Мария являлась своеобразным испытанием для священника — была «аккумулятором» искушений для окружающих его людей. Но он всё терпел с христианской

Отец Нифонт (Андрусевич).

любовью и учил этому других. Зинаида помогала батюшке и опекала до его смертного часа.

Отец Нифонт, по принятии схимы — Парфений, служил в Самарканде весьма продолжительное время, любил свой храм и прихожан. Но его душа стремилась в Россию — умереть он хотел только там. Одна из его духовных дочерей попросила монахиню Капитолину (фамилия неизвестна) поселить батюшку в Малоярославце. Последняя затем вспоминала: «Сделать это в то время было довольно трудно, власти не разрешали его прописывать, но у меня был родственник — влиятельный человек в городе, и я попросила оформить разрешение на покупку дома. Он помог нам, купили мы дом в Малоярославце, отец Парфений прописался в нём вместе с монахиней, потом схимницей Ниной, она тоже была ссыльной. Батюшка её постриг, и она жила в доме как келейница. Когда батюшка переехал в Малоярославце, он уже не служил на приходе. Тогда он говорил так: “На приход я не пойду. Если бы был монастырь, туда бы я пошёл. Монах должен быть в монастыре”. Батюшка там и подвизался, служил на антиминсе в домовой церкви; здесь, в Малоярославце, он и отошёл ко Господу. Могила его в Кариже, возле Покровского храма».

Схиигумен Парфений умер в марте 1994 года, значительно пережив игумена Иоанна. При жизни последнего он часто посещал Матвеевский приход, гостил у своего духовного собрата и всячески ему помогал. 13 января 1964 года, за восемь дней до своей смерти, отец Иоанн передал своему товарищу небольшую прощальную записку, в которой сообщил: «Целую последним целованием, незабвенный мой отец и друг. Лежу, нет сил вставать. Есть не могу...»

Ещё незадолго до этого, предчувствуя свой уход из жизни, матвеевский настоятель поручил лучшему сомолитвеннику одну из самых ответственных миссий — опеку над своими наиболее близкими духовными чадами, за судьбу которых он особо волновался. Это были рабы Божьи Александра (Звагольская), Екатерина (Бидаш), Анна (Роспутько) и Татиана. Став, таким образом, приемником в духовничестве, отец Парфений многие годы подряд, несмотря на дальность своего постоянного нахождения, приезжал в Полтаву и отдавал теперь уже своим послушницам заботу, внимание, здоровье и пастырскую любовь. Кроме этого, он помогал им и материально. Словом, делал всё, чтобы они

Наше же жительство — на небесах. (Фил. 3: 20)

Игумен Нифонт (Андрусевич) и игумен Иоанн (Котляревский) возле храма бывшего Матвеевского скита.

Одна из последних фотографий схиигумена Парфения (Андрусевича). 1986 год.

не чувствовали сиротства и устояли в главном завете, данном им покойным отцом Иоанном, — сохранили взаимную любовь и согласие. Получив в своё время от Владыки Ермагена благословение на совершение монашеских постригов, отец Парфений одну из дочерей возвёл в монашество (остальные уже были тайными инокинями, постриженными игуменом Иоанном). По сей день эти матушки вспоминают, какими светлыми были дни приезда к ним малоярославского батюшки, как радовались они его визитам. «Он очень строг к себе, но очень милостив и необычайно добр к людям», — говорил им в своё время игумен Иоанн, характеризуя отца Парфения, и в этом они убеждались в каждый приезд последнего. Более всего поражала монахинь глубина и проникновенность молитвы столь любящего батюшки. Обращаясь ко Господу, Его угодникам и Божией Матери,

он очень плакал. Матушки подавали ему полотенце, и оно становилось насквозь мокрым от слёз. Изредка в беседе с ними он вспоминал ссыльное прошлое, но отнюдь не с ропотом на свою судьбу, а как факт, имевший место в жизни. Вообще рассказывал о себе подвижник крайне мало, говорил, что в миру его имя было Наркис, родился в 1905 году, родителей его звали Порфирий и Мария, сестру — Глафира, а брата — Леонид.

Следует оговориться, что, к глубокому сожалению, врагу человеческого рода, не терпящему христианского единства, позже удалось посеять в среде четверых полтавских духовных сестёр непонимание и раздор. Одна из них начала отделяться от общего жительства, другая попала под искусы непослушания перед схимником Парфением. Как ни просил он их не нарушать мир и взаимопонимание, как ни умолял, они ослушались его. Душа старца скорбела о происшедшем. Он стал приезжать в Полтаву реже, однако до последней минуты своей жизни продолжал молиться о матушках, духовно убогая заблудших овец от худшего.

Помимо сказанного, необходимо упомянуть о том, что отец Нифонт в своё время близко познакомил игумена Иоанна с двумя удивительными матушками — схимонахинями Марией и Варварой (Голубевыми), которых он многие годы особо опекал. Эти рабы Божьи, в свою очередь, очень ценили отца Нифонта как заботливого наставника и мудрого поводыря в делах веры. Приняв от него два пострига (в монашество и схиму), до конца жизни старца монахини оставались преданными ему послушницами и ученицами. Голубевы любили паломничать к батюшке в

Малоярославец и направляли туда других православных, ищущих мудрого совета и пастырского наставления. Правда, в последние годы жизни отца Парфения матушки не могли посещать его по причине искушения, весьма распространённого в монашеской среде. Дело в том, что одна из ретивых духовно болящих сестёр, находящаяся рядом со священником, перестала допускать к нему других монахинь. Не имея возможности непосредственно видаться, схимницы Мария и Варвара продолжали находиться в молитвенном единении со своим духовником — теперь уже на расстоянии.

Матушки Мария и Варвара были родными сёстрами. Старшая из них, Мария (в схиме её мирское имя не было изменено), окончила ветеринарные курсы и после Отечественной войны оказалась в Ашхабаде, где и проработала фельдшером до пенсии. Замужем она никогда не была, сохранила чистоту девства. Вернувшись в 1961 году в Москву, поселилась у овдовевшей к тому времени младшей сестры Екатерины (так звали схимонахиню Варвару в миру). Брак последней выдался неудачным — детей Господь ей не дал, муж был горьким пьяницей и умер в запое. В 1962 году сёстры Голубевы приняли от отца Нифонта иноческий постриг, а через десять лет им же были возведены в схиму. Став монахинями, матушки внешне жили как простые бабушки-пенсионерки, тщательно скрывая от посторонних свои подвижнические подвиги. Но каждый, кто бывал в их скромном, намоленном жилище, чувствовал духовную высоту мудрых старцев и получал от них тёплое материнское утешение, доброе напутствие и особенный совет. Всем они были рады, всех кормили и утешали. А главное — непрестанно молились: за ближних, за всех

православных христиан и за погрязший в безверии мир.

Прожив некоторое время в городской квартире, матушки обменяли её затем на полуразрушенную келью, находившуюся в ограде бывшего московского Богородице-Рож-дественского монастыря. В этой крохотной «обители» подвизались они до своей смерти. Мария ушла из жизни в 1980 году, а Варвару Господь забрал в 1997-м. Похоронены сии Христовы труженицы на столичном Митинском кладбище.

Вероятно, игумен Иоанн знал Марию и Варвару Голубевых ещё до принятия ими иноческого пострига, и не исключено, что даже мог иметь к их постригу какое-то отношение. Так или иначе, но, согласно воспоминаниям полтавских старожилов, матвеевский батюшка, бывая в Москве, старался обязательно навестить этих монахинь, погостить в их квартирке — тёплом островке христианской любви в холодной от безверия столице. Его всегда там с нетерпением ждали, радушно встречали, согревали христианской заботой и душевным уютом. Батюшка, в свою очередь, привозил сёстрам полтавские гостинцы, наставлял их в церковных вопросах, молитвенно поддерживал. Монахиня Параскева (Екатерина Алексеевна Бидаш, духовное чадо игумена Иоанна) рассказывала, что, приезжая вместе с батюшкой и другими сёстрами во Христе (тоже полтавскими духовными дочерьми этого пастыря) в Москву, они всегда посещали квартиру Голубевых. Там они подолгу общались, вместе молились, а затем батюшка оставлял полтавчанок у радушных хозяек на ночь, а сам уезжал к одному из своих знакомых священников. Высокая, худенькая Мария поражала гостей своей молчаливостью, кротостью и молитвенностью. Спала она на сундуке, не желая нежиться на кровати. Её сестра Екатерина отличалась спокойностью, размеренностью во всём и особой рассудительностью. Чувствовались её образованность и глубокие познания в святоотеческих писаниях. Иногда она, когда это было нужно, дополняла отца Иоанна в его повествованиях, задавала ему очень серьёзные вопросы.

Сёстры Голубевы несколько раз бывали в Полтаве, в домике в переулке Суконном, где в последние годы своей жизни проживал батюшка Иоанн со своей мамой и духовными дочерьми. Эти путешествия они совершали вместе с отцом Нифонтом. Это были особо радостные дни — и для гостей, и для тех, кто их принимал.

Татьяна Черкасец.

До слова

Благословення нашего хреста

У Православній Церкві біль і всякого виду злостраждання для віруючої людини аж ніяк не скасовуються, але вони набувають зовсім нової гідності, вони в ній змінюються. Нашою мужністю, терпінням, нашими молитвами і постійною пам'яттю про Бога ця гірка чаша поступово перетворюється в солодку чашу безсмертя. З цієї причини біль вже не є для християнина джерелом страху і жаху, але широким тереном для подвигу і боротьби. Візьмемо приклад зі спортсмена-бігуна, який виграв змагання: коли він отримує нагороду за перемогу, то від радості забуває всю напружену працю підготовки до змагань. Так і борець Христовий, передбачаючи «прагнучу відкритися Славу Божу» і майбутню нагороду в Царстві Небесному, забуває гіркоту страждань і смерті.

Отже, ми повинні терпляче переносити цей «біг» майбутнього подвигу терпіння спокус, скорбот і випробувань, просячи зміцнення і розради у Спасителя, «зважаючи на начальника й виконавця віри Ісуса, Який, замість належної Йому радості, витерпів Хрест» (Євр. 12: 2).

І страждання, цей великий дар людям від Бога, якщо ми прийматимемо його правильно, стане для нас причиною благословення. Що б ми не зазнали в цьому віці, все це не може зрівнятися з майбутньою винагородою в Царстві Божому, як сказав апостол Павел: «Нинішні тимчасові страждання нічого не варті порівняно з тією славою, яка відкривається в нас» (Рим. 8: 18). Якщо хто-небудь захоче отримати в цьому житті відповідь на питання, з якої причини Бог попустив йому таку-то обставину, то його розум неодмінно наповниться тисячами запитань «чому?»; якщо ж він буде дивитися на свої хвороби як на необхідне випробування, послане йому Богом або для очищення, або для вдосконалення, або для отримання вінця в майбутньому житті, то він прийме чашу страждань як благословення від руки Господньої.

Ось відповідь людині від Бога. Господь не дає людині оманливих запевнень, що Він скасує страждання, але обіцяє їй, що Він преобразить її біль і з прокляття створить благословення і розраду.

Хай не думає ніхто, що святі не зазнавали страждань і тілесних хвороб. Доказом нам служать слова святого Ісаака Сиріна, який в одному зі своїх творів каже: «Бачиш ці незліченні полки святих Церкви? Ніхто з них не зійшов на Небо, живучи в задоволенні, але всі вони зійшли туди багатями скорботами», терпляче несучи посланий від Бога хрест.

Кожен з нас несе свій хрест, ми всі, абсолютно всі без винятку, ким би ми не були, яке становище в суспільстві ми б не займали, в якому кінці Землі ми б не перебували. Але навіть якщо деяким Господь не посилає хрест терпіння хвороби, все одно вони переживають різні скорботи, потрясіння, несуть хрест гріхів, борються зі своїм внутрішнім ворогом — «ветхою людиною», яка мучить їх.

На цьому темному, безкрайньому просторі тільки Єдиний може освітити наш шлях, і цей Єдиний, звичайно ж, наш Господь Ісус Христос, розп'ятий на Хресті за кожну людину, Світло і вітху людям, які несуть свої хрести слідом за Ним. Це Той, Хто звертається у Святому Євангелії до всіх скорботних, хворих, страждених: «Прийдіть до Мене всі струджені і обтяжені, і Я заспокою вас» (Мф. 11: 28).

Митрополит
Афанасій Лімасольський.

«Жниво велике, а робітників мало»

З апостольських часів донині й довіку Церква Христова вбирає в себе всіх, хто любить Бога й Істину і прагне спасіння, вічного блаженного життя в Царстві Божому.

Виконувати останню заповідь Спасителя: *Тож ідіть, і навчіть усі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам; і ось Я з вами по всі дні до кінця віку. Амінь* (Мф. 28: 19–20) пішли не тільки святі апостоли, а потім їхні наступники, єпископи, священники, диякони, але й прості християни, в тому числі й жінки — Марія Магдалина та інші жони-мироносиці, свята рівноапостольна Ніна, просвітителька Грузії, свята Фекла, супутниця апостола Павла, цариця Єлена, велика княгиня Ольга. Активними проповідниками Слова Божого були практично всі мученики за Христа. Можна згадати, скількох навернула до Істинної віри великомучениця Катерина.

Тобто святі, віру яких нам треба наслідувати (пор. Євр. 13: 7, 1 Кор. 4: 16), вважали поширення Євангелія своїм прямим обов'язком. Апостол Іаків обіцяє проповідникам нагороду: *хай знає, що той, хто навернув грішника від хибного шляху його, спасе душу його від смерті і покриє безліч гріхів* (Іак. 5: 20).

Апостол Петро у соборному посланні зобов'язує християн: *Господа Бога святить у ваших серцях; [будьте] завжди готові всякому, хто вимагає у вас звіту у вашому сподіванні, дати відповідь з лагідністю і благоговінням* (1 Петр. 3: 15).

Християнин не може бути байдужий до тих, хто перебуває поза церквою, бо ціна питання — їхня доля у вічності: *слуга Господній не повинен сваритись, але бути привітним до всіх, навчальним, незлобним, з лагідністю наставляти противників, чи Бог їм не дасть покаяння, щоб правду пізнати, щоб визволитися від сітки диявола, що він уловив їх для роблення волі своєї* (2 Тим. 2: 24–26).

Більше того, необхідна навіть наполегливість у проповіді: *проповідуй слово, наполягай вчасно-невчасно, викривай, забороняй, благай з усяким довготерпінням і повчанням* (2 Тим. 4: 2).

Святитель Іоанн Златоуст пише: «Отже, коли ти побачиш кого-небудь, хто потребує душевного або тілесного лікування, то не кажи собі: чому такий-то чи такий-то не подбав про нього? або: я мирянин, у мене дружина і діти; це справа священників, справа ченців. Скажи мені: якщо ти знайдеш де-небудь золоту монету, хіба ти кажеш: чому такий-то чи такий-то не підняв її? Зовсім ні, навпаки, поспішаєш раніше за інших схопити її. Так міркуй і про братів, які грішать, і вважай піклування про них ніби знайденим скарбом. Хто здобуде, кажуть, *дорогоцінне з нікчемного, буде як Мої уста* (Єр. 15: 19)» (Слово 6-те про навчання і наставляння. Іоанн Златоуст, т. 12, ч. 2).

Священнослужителі не тільки за своїм християнським покликанням, але й за велінням совісті, й за суттю служіння

Перше чаювання з полтавськими місіонерами в Гожулах Полтавського району.

зобов'язані нести Слово Боже — непошкоджене, найчистіше Святе Православ'я. Але як було дві тисячі років тому, так і тепер нічого не змінилося — *жниво велике, а робітників мало*.

У наші дні, як і в усі часи, у Церкві є активні, небайдужі до спасіння інших люди. Часто молоді, без достатнього досвіду і знань, але щирі й вірні члени Церкви Христової, вони йдуть шляхом спроб і помилок. Їх навіть не зупиняє безпеліційна критика на їхню адресу, тому що є успіхи, плоди проповіді — люди, які свідомо повірили і прийняли Хрещення, заблукали вівці Христові, що розкаялися і примирилися з Богом.

Прикро, що іноді самовдоволені православні, сидючи в Інтернеті, з легкістю виносять судження про неправильні методи і помилки місіонерів. Хочеться зачитати слова апостола Павла, звернені до деяких любителів «зручного християнства»: *Бо я думаю, що нам, посланцям останнім, Бог судив бути ніби засудженими на смерть, бо ми стали ганьбою для світу, для Ангелів і людей. Ми божевільні Христа ради, а ви мудрі в Христі; ми немічні, ви ж міцні; ви славні, а ми в безчесті. Навіть дотепер терпимо голод і спрагу, і наготу, і побої, і поневіряємся, і трудимось, працюючи своїми руками. Лихословлять нас, ми благословляємо; женуть нас, ми терпимо; ганяють нас, ми молимося; ми стали, як сміття для світу, як порох, усіма [потоптані] донині. Не для посоромлення вашого пишу це, але остерігаю вас, як улюблених дітей моїх* (1 Кор. 4: 9–14).

У будь-кого, хто знайшов Істину, природно з'являється бажання поділитися цією Істиною з усіма іншими. І це бажання не можна заглушати в людини, а навпаки, треба розвивати і направляти в правильне русло. Останнім часом все частіше слово «неофіт» вживається в негативному значенні й стало майже лайливим, синонімом релігійного фанатизму і ревності не від розуму. Насправді стан неофітства природний, як дитинство і юність — природні етапи дорослішання. Гаряча віра і при цьому відсутність особистого досвіду життя за вірою — це не біда, досвід обов'язково прийде з часом. Але якщо на початку християнського

шляху немає прагнення до життя за заповідями і бажання, *щоб усі люди спаслися і досягли пізнання істини* (1 Тим. 2: 4), то, «духовно зростаючи», можна виявитися зовсім теплохладним православним циніком. Про таких сказано: *Але як ти теплий, а не гарячий і не холодний, то виплону тебе з уст Моїх* (Одкр. 3: 16).

Тому Церква повинна допомогти місіонеру-початківцю з найперших його кроків у цій великій справі. Для цього, з благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського, у Полтаві 8 грудня 2012 року почали працювати місіонерські курси. Заняття проводяться безкоштовно з усіма охочими після співбесіди. Вимоги до учнів — регулярна участь у Таїнствах Покаяння і Святого Причастя і знання православного віровчення в обсязі катехізису (як мінімум, знання і розуміння Символу віри). Основний предмет курсу — догматичне богослов'я.

Які цілі і завдання курсу? Перш за все, навчитися викладати позитивне вчення Церкви доступною і зрозумілою мовою, обґрунтувати його зі Священного Писання, набутти практичних навичок аргументованого спілкування з людьми будь-яких релігійних і нерелігійних поглядів.

Крім догматичного богослов'я, читаються лекції зі спеціальних предметів з курсу місіології та сектознавства з використанням текстових, аудіо- і відеоматеріалів відомих сучасних місіонерів.

Від початку створення місіонерських курсів була поставлена задача практичного застосування нашими учнями отриманих знань.

Відтак уже напередодні й у самий день свята Богоявлення нашіми місіонерами під час роздачі освяченої хрещенської води на території багатьох храмів міста Полтави та Полтавської єпархії було роздано 6000 листівок про святую воду і Таїнства Сповіді та Причастя. Місіонерська робота передбачала і спілкування з церковними «захожанами». Аналізуючи результати виконаної роботи, відзначили, що такий вид проповіді з радістю сприймався всіма: і церковними, і випадковими людьми. Ті, хто розбирався в питанні, поспішали поділитися листівками з друзями і

близькими, а для багатьох «захожан» проповідь наших місіонерів стала справжнім відкриттям. Особливо радісно було дізнаватися потім від деяких священників про те, як нові люди з нашими листівками в руці з'являлися в храмі на першій сповіді та Причасті!

Проте зауважу з нашого невеликого досвіду: для успіху такої роботи дуже важливою є підтримка священноначалія і особливо настоятелів парафій, на яких проходить місіонерська акція. Необхідно заздалегідь обговорити спільний план дій. Бажано, щоб за кожним приходом були закріплені певні місіонери-катехізатори, здатні провести огласительні бесіди і проповідувати протягом дня на території храмів і біля храмів, особливо у вихідні та святкові дні. Кількість листівок також має бути розрахована з великим запасом, бо у великі свята їх завжди не вистачає.

Подібні акції були проведені минулого року в Прощену неділю, коли протягом усього дня, від закінчення Літургії до самого вечора, роздавалися листівки про Великий піст і Таїнства Покаяння і Причастя; у Велику Суботу людям, які приходили освятити паски, роздавалися спеціально підготовлені листівки.

Ще один спосіб донести слово Істини — диспути. Крім постановочних диспутів та обговорення нашої аргументації на заперечення сектантів, відбулися справжні релігійні диспути. 1 квітня 2013 року відбувся диспут з «Адвентистами сьомого дня» — «Про Церкву з точки зору Священного Писання». Наша позиція виявилася настільки вагомою в очах опонентів, що ми чекаємо обіцяного продовження, але адвентисти досі не готові до наступної зустрічі.

Увечері в Страсну П'ятницю в Полтаві проходило «служіння зцілення» центру Відродження Мунтяна, а по-нашому — сеанс біснування, по-іншому не назвеш. Наші місіонери роздавали листівки «Обережно — секта», а найкраще підготовлені зав'язали палкі диспути з Біблією в руках. Деякі з тих, хто прийшов на таке «служіння», переходили на бік православних місіонерів.

Також відбулася зустріч-диспут із кришнаїтами. Регулярно проводимо бесіди з атеїстами, язичниками, мусульманами, свідками Єгови, мормонами,

баптистами, п'ятидесятниками, розкольниками. І само собою, ведемо постійну катехизаторську роботу.

3 червня 2013 року місіонери нашого товариства проводять щотижневі духовно-просвітницькі бесіди в наркологічному диспансері Полтави. Результат — одне свідоме Хрещення, одне навернення з секти, двоє підготувалися до першої сповіді. Триває підготовка ще до одного Хрещення.

У кожній нашій листівці є запрошення на щотижневе вивчення Біблії і на зустрічі православного молодіжного клубу. Тепер у охочих вивчати Біблію є альтернатива — йти до сектантів за тлумаченням «Сторожової вежі» або до православних християн за тлумаченнями святих отців Церкви.

У серпні минулого року, в день Винесення чесних животворящих древ Хреста Господнього, на запрошення миргородської молодіжки православних місіонерів Полтави відвідали Миргород. Розподілившись на групи по двоє-троє, місіонери пропонували людям узяти участь у соціологічному дослідженні — заповнити невелику анкету-тест на знання православного віровчення. У ході бесід, що зав'язувалися, наші місіонери пояснювали Символ віри, закликали до участі в богослужінні й церковних Таїнствах. Увечері в Успенському храмі Миргорода відбулася цікава бесіда про місіонерське служіння Церкви. Розбираючи успіхи і помилки проведеної за день роботи, відзначили, що абсолютна більшість опитаних вважають себе православними християнами і охоче спілкуються на тему віри та спасіння. Але, на жаль, ця більшість має дуже низький рівень знань про віру, припускається серйозних догматичних помилок і не бере участі в Таїнствах Церкви. Церковне життя багатьма сприймається як щось незрозуміле й чуже.

У кожного місіонера були безнадійні моменти, коли людина залишалася при своїй думці. Але були й успіхи: деякі люди в ході бесіди змінювали свої погляди, замислювалися більш серйозно про головне, деякі навіть вирішили в найближче свято вперше сповідатися і причаститися.

Нещодавно ми почали нову надзвичайно важливу акцію проти абортів. І запрошуємо усіх небайдужих вступити в наші лави і підтримати православну місію.

Дуже радісно бачити, що у нас зібрався хоч і невеликий, але дружний колектив однодумців. І ми попросили благословення Його Високопреосвященства митрополита Филипа іменуватися надалі Православним місіонерським товариством імені священномученика Василя (Зеленцова). На зібрані нами кошти було написано ікону цього видатного місіонера і служителя Церкви Христової, нашого Небесного покровителя, перед якою ми регулярно звершуємо молебні.

**Диякон Миколай Лавренів,
клірик Полтавського
Хрестовоздвиженського
монастиря.**

Полтавская Миссионерская Духовная семинария приглашает на учебу

Правила приема

Абитуриенты сдают вступительные экзамены.

Поступающий должен ЗНАТЬ:

основные Ветхо- и Новозаветные события;
следующие молитвы (твердо и осмысленно):
начальные: «От сна встав...», «Боже, очисти мя грешнаго...», «Святый Ангеле...»;
вечерние: «Боже вечный...», «Вседержителю...», «Благого Царя...», «Ангеле Христов...»;
Божией Матери: «Богородице Дево», «Достойно есть», «Взбранной Воеводе...»;
Символ веры, молитву святого Ефрема Сирина, молитву перед Святым Причастием, Заповеди Моисеевы (декалог), Заповеди Блаженств, тропари двенадцатых праздников, 50-й и 90-й псалмы; тропарь своего святого и его житие.
Ответы на экзаменационные вопросы для абитуриентов (источник: <http://missia.org.ua/>, раздел «Абитуриенту»).

Поступающий должен УМЕТЬ:

четко и грамотно читать по-церковнославянски;
спеть фрагмент богослужебного песнопения или куплет народной песни.

Абитуриенты иконописного отделения сдают, кроме общих экзаменов, также экзамен по основам рисунка и иконописания. На экзамене поступающий должен скопировать в цвете образец или фрагмент иконы (материал: акварель, гуашь или темпера (по выбору); бумага размером 20х30 см). Требования к работе: правильное расположение изображения на листе, передача характера изображения, соблюдение цветовых и светотонных отношений. Время выполнения: до 6 часов.

Прием документов
с 1 июня по 24 августа.

Вступительные экзамены

Стационар:

1) ИКОНОПИСНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) по основам рисунка и иконописания — 24 августа;
б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

2) БОГОСЛОВСКО-МИССИОНЕРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

3) ОТДЕЛЕНИЕ РЕГЕНТОВ-ПСАЛОМЩИКОВ

а) прослушивание — 25 августа;
б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

Заочный сектор:

собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами богословско-миссионерского отделения и отделения регентов-псаломщиков — 26 августа.

Для допуска к вступительным экзаменам абитуриент должен предоставить в канцелярию семинарии следующие документы:

прошение на имя Ректора;
анкету;
автобиографию (пп. 1–3 заполняются при подаче документов);
ксерокопию паспорта (стр. 1, 2, 11; находящимся в браке также стр. 9 и 10) и свидетельства о рождении;
две фотографии 3х4 см;
справку о Крещении;
справку о семейном положении;
аттестат о среднем образовании (оригинал и копию);
справку о состоянии здоровья (форма 086-у, с обязательной записью психиатра) и карту прививок;
рекомендацию приходского священника, утвержденную епархиальным архиереем;
грамоту о рукоположении в священник сан — для абитуриентов в священном сане;
военный билет или приписное удостоверение (оригинал и копию);

Поступающие в иконописный класс должны предоставить приемной комиссии образцы собственных работ (не менее трех), желательны иконописного направления.

Начало учебного года — 1 сентября.

Наши координаты:

Почтовый адрес: ПМДС, ул. Конституции, 12, г. Комсомольск Полтавской области, 39803, Украина.

Телефон +38(05348)482-68;

телефон/факс +38(05348)253-02.

Электронная почта:

orth-mission.ua@mail.ru

Этот e-mail защищен от спам-ботов. Для его просмотра в вашем браузере должна быть включена поддержка Javascript.

Страница в Интернете:

<http://missia.org.ua/>

Банковские реквизиты:

Р/с 26008008721601 в ПАТ «Банк «Банк Финансы и кредит»,
ЗКПО 251 57702, МФО 300131

Как проехать

к Полтавской Миссионерской Духовной семинарии

Прямые авторейсы в Комсомольск совершаются из городов: Киева, Харькова, Днепропетровска, Полтавы. Получить подробную информацию и забронировать место Вы сможете по телефонам: 8(067)995-56-88, 8(067)771-61-12 (данная информация не является рекламой).

Если Вы проживаете вдалеке от большого населенного пункта, из которого есть прямые маршруты в город Комсомольск Полтавской области, то Вам необходимо в первую очередь найти наиболее удобный маршрут в город Кременчуг, находящийся в 20 километрах от города Комсомольска.

Остановка автобусов, идущих в Комсомольск, находится возле Кременчугского железнодорожного вокзала.

Необходимая автобусная остановка в Комсомольске — «ул. Добровольского».

Монастирі Полтавщини приймають паломників

Мгарський монастир

37536 Україна, Полтавська область, Лубенський район, с. Мгар. Тел. (05361) 5-48-06.

На території Мгарського монастиря відкрито комфортабельний готель.

До послуг паломників 2–10-місні келії. Приймаються групи до 50 чоловік.

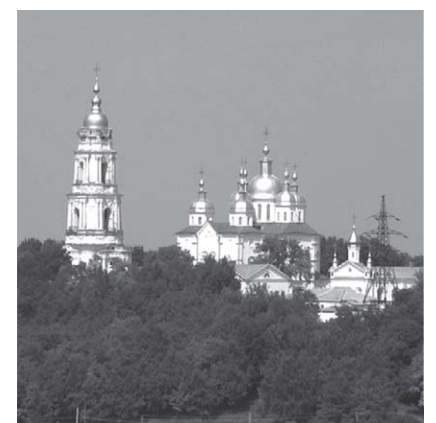
Контактні телефони:
ігумен Дамаскін (050) 577-45-54;
іконна лавка (095) 611-41-36.

Велико-Будищанський монастир

38522 Україна, Полтавська область, Диканський район, с. Писаревщина, вул. Лугова, 6. Тел. (05351) 9-45-42.

Хрестовоздвиженський монастир

36017, Україна, м. Полтава, вул. Свердлова, 2-г. Тел. (0532) 56-14-68.

Черногорский святитель и

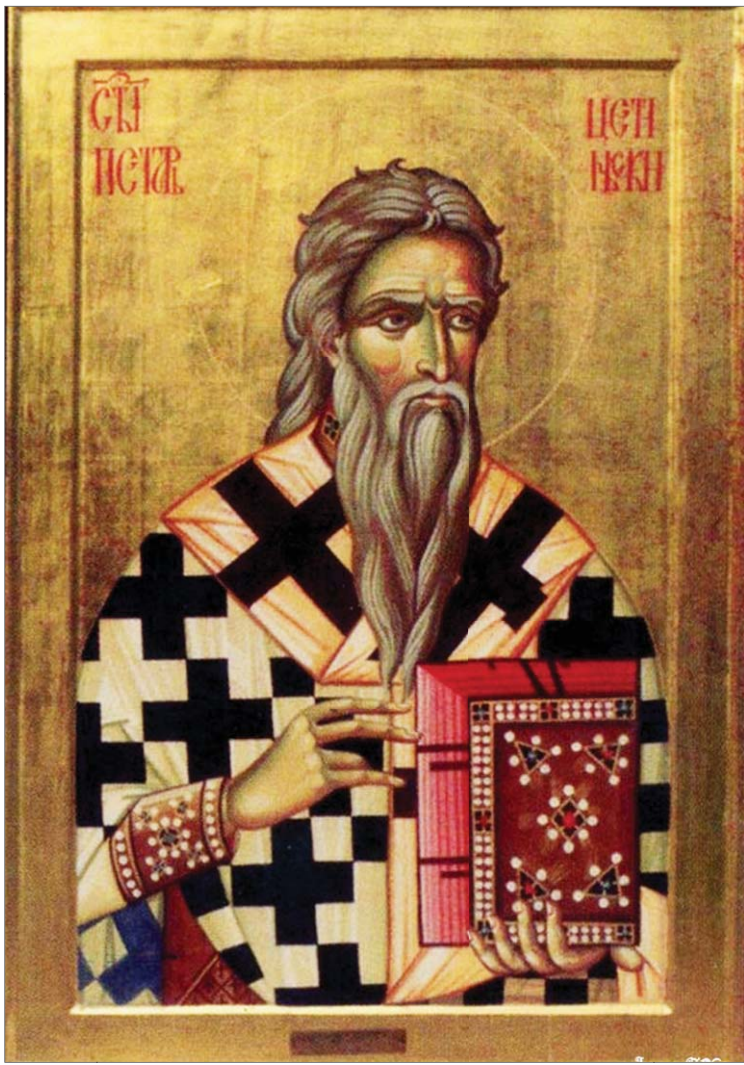
Может ли иерарх Церкви в своем служении совмещать предстояние у Престола Божия с функциями главы государства? Вопрос спорный: с одной стороны, он должен пасти свою словесную паству на пажити заповедей Христовых и быть ее путеводителем в Царствие Божие, но с другой — заботясь о духовном спасении своего народа, он может одновременно встать во главе гражданского общества, являясь не только блюстителем благочестия, но и народным вождем, не только церковным, но и светским владыкой.

Церковная история знает подобные примеры. С одним из них мы встретились во время нашего паломничества на Святую Гору Афон в ноябре прошлого года, когда, проезжая удивительную и красочную страну Черногорию, в ее древней столице Цетинье посетили Цетиньский монастырь, расположенный у подножья горы Орлиный Крест. Эта обитель является резиденцией Черногорских митрополитов вот уже более 500 лет. Цетиньский монастырь — сердце и душа православной Черногории, символ свободы и сильного духа черногорского народа. Бесценная его святыня — почивающие в нем святые мощи святителя и чудотворца Петра Цетиньского. Кто же он? И почему в нем можно увидеть замечательный пример соединения воедино церковного и светского служения?

Детство и юность

Святитель Петр I (Петрович-Негош) родился в апреле 1747 или в сентябре 1748 г. в Негушах. Брат его деда — владыка Даниил (Петрович) — первый из семи Петровичей-Негошей стал Черногорским митрополитом. После смерти Даниила в 1735 г. его преемником стал дядя святого Петра — Савва, и с тех пор митрополичий, а затем и княжеский престол стал наследственным в семье Петровичей, переходя от дяди к племяннику. Живя в Цетинском монастыре, будущий святитель учился книжной премудрости под руководством митрополита Саввы и своего наставника инок Даниила. В двенадцать лет он был пострижен в монахи, а в семнадцать — рукоположен во иеродиакона.

В 1765 г. соправитель и двоюродный брат владыки Саввы митрополит Василий отправился в Россию за помощью для Черногории и взял с собой иеродиакона Петра для продолжения образования в Петербургской Духовной семинарии. Но учение продолжалось недолго. 10 марта 1766 г. митрополит Василий скончался, и Петр был вынужден вернуться домой.

Святитель и чудотворец Петр Цетиньский.

Здесь он стал ближайшим помощником митрополита Саввы, который рукоположил его во иеромонаха, а вскоре сделал архимандритом. В 1768 г. в Черногории появился самозванец Степан Малый, выдававший себя за чудом спасшегося русского царя Петра III. Князь Долгорукий посчитал полезным для интересов России утвердить самозванца правителем Черногории. В 1773 г. лже-Петр был убит своим слугой-греком, подкупленным скадарским пашой. После его смерти в Черногории настали смутные времена, и владыка Савва отправил архимандрита Петра в Россию за помощью. Эта поездка не имела успеха, так как императрица Екатерина II не захотела принять его.

В 1781 г. скончался столетний митрополит Савва. Его преемником стал другой его племянник Арсений (Пламенац). Через три года он также скончался, и на Черногорский престол всем народом был выбран архимандрит Петр.

Святительское служение

13 октября 1784 г. в Сремских Карловцах святитель Петр был рукоположен Сербским митрополитом Моисеем (Путником) в митрополита Черногорского, Скендерийского и Приморского.

Получив грамоту о рукоположении, святитель выехал через Вену в Россию. Еще из Вены святитель писал князю Потемкину, прося устроить аудиенцию у императрицы. Но Потемкин велел выслать нового Черногорского митрополита из России спустя три дня

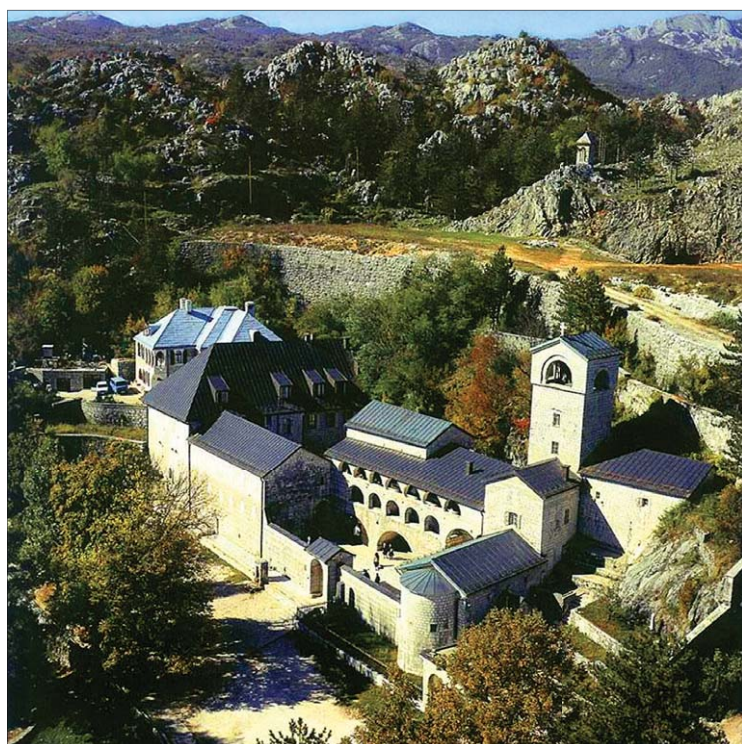
после его приезда в Петербург. Святитель был насильственно посажен полицией в экипаж, который гнали без отдыха, пока не достигли государственной границы. Узнав об этом, императрица Екатерина II просила его вернуться, но святой Петр решил никогда больше не приезжать в Россию, хотя и сказал посланным: «Прошу Ее Величество знать, что я всегда буду предан русскому царскому престолу».

В это время скадарский паша Махмуд Бушатлия в 1785 г. напал на Черногорию и сжег Цетиньский монастырь, на обратном пути опустошил Приморье. Митрополита встречали разочарование и голод. К счастью, с собой владыка привез картофель, неизвестный до тех пор в Черногории, и это спасло многих от голодной смерти.

С первых шагов на родной земле в новом сане святитель стал бороться с обычаем кровной мести. Целые семейства погибали из-за взаимной вражды, многие из страха за свою жизнь даже бежали в Турцию, где принимали ислам. Святой Петр где уговорами, а где и угрозой проклятия мирил поссорившиеся семьи. Также он стремился искоренить в народе воровство, народные обычаи, противоречащие православному учению. Владыка много потрудились на ниве просвещения народа и в борьбе с бедностью.

Борьба за независимость

1 июля в Цетинье главы всех племен подписали договор, названный «Стега» («Сплочение»), в котором поклялись помогать один другому и «пролить кровь свою

Цетиньский монастырь Рождества Пресвятой Богородицы в исторической столице Черногории городе Цетинье.

Перед Цетиньским монастырем находится церковь Влашка, построенная на фундаменте предыдущей церкви, разрушенной турками.

за христианскую правую веру». В 1796 г. черногорцы одержали две крупные победы — в битвах под Мартиничами и при Крусах. В битве при Крусах 3 октября 1796 г. 30-тысячное османское войско во главе с Махмудом-пашой Бушатлией было разбито шеститысячным черногорским войском. Сам Махмуд-паша Бушатлия был убит в бою, его голову, как символ победы, черногорцы отнесли в Цетиньский монастырь, где и сейчас она хранится в особом ларце как напоминание будущим захватчикам об ожидающей их участи.

Победы при Мартиничах и Крусах утвердили независимость Черногории. Святой Петр оценил их как «чудо от самого Господа Бога совершившееся, Которому славу и хвалу приносим».

Изменилось отношение к черногорцам и у правителей Российских. Императрица Екатерина II незадолго до своей кончины наградила святителя Петра орденом святого Александра Невского с бриллиантами, который был послан в Цетинье уже императором Павлом I. В 1799 г. новый Российский император, ценивший черногорцев за рыцарство, назначил ежегодную субсидию для Черногории.

В 1797 г. пала Венецианская республика, а ее владения в Черногорском Приморье — Бока Которска и Будва — отошли к

Мощи святителя Петра Цетиньского, часть древа Креста Господня, десница Иоанна Предтечи.

Австрии. Это вызвало смятение среди жителей приморских городов, которые обратились к святителю Петру за помощью. Владыка посетил Будву и ее окрестности и установил там гражданское правление.

Австрийцы захотели захватить монастырь Майна, давнюю резиденцию Черногорских митрополитов, чтобы превратить ее в свою крепость. Но народное вече, созданное святителем Петром, не позволило им это сделать. Позднее австрийцы просили владыку продать монастыри Майна и Станевичи и получили такой ответ: «Засыпьте эти голые

Чудотворець Петр Цетинський

Бока Которска — красивейший залив, врезающийся в Балканский полуостров.

Петр II Петрович-Негош был похоронен в храме, построенном им в честь своего дяди на вершине горы Езерски врх — одной из вершин горного массива Ловчан.

Мавзолей на месте храма.

камни золотом, и тогда не удастся вам купить меня вашими деньгами... Что мы саблей добыли, то без сабли не отдадим, хоть бы до колен пролилась геройская кровь».

В 1805 г. Австрия уступила Франции по Пресбургскому договору Боку Которску. Жители Боки послали за помощью к митрополиту Петру в Цетинье и русскому адмиралу Сенявину на остров Корфу. Весной 1806 г. Сенявин с моря, а святитель Петр с суши заперли французов в Дубровнике. 25 мая и 5 июня русские и черногорцы одержали победы над наполеоновскими войсками у этого города. В сентябре 1806 г. соединенные отряды русских (под командованием генерала Попандуполо) и черногорцев (под предводительством владыки) разбили маршала Мармона, которому помогал боснийский визирь. Был взят в плен французский генерал Бове. Святителю Петру

император Александр I пожаловал белый клобук с алмазным крестом.

Совместные успехи русско-го и черногорского оружия позволяли осуществить давнюю мечту святого Петра о создании под протекторатом России Славяно-Сербского государства с центром в Дубровнике. По проекту святителя, главой восстановленного царства должен был быть именно Русский царь. Святой митрополит, некогда изгнанный из России, сознательно отрекался теперь от своей светской власти в пользу России. Но Россия не приняла этого предложения — поражение русских войск под Фридландом в 1807 г. привело к Тильзитскому миру, по которому царь Александр I уступил Боку Которску Наполеону.

Черногорцы остались один на один в своей борьбе с французами. В августе 1808 г. 10 тысяч французов предприняли экспедицию в горы, но были разбиты черногорцами. В 1812 г. черногорцы одержали победу при Скадаре над союзниками французов — турками. Осенью 1813 г. святитель Петр с помощью английского флота овладел всей Бокой. 27 декабря 1813 г. генерал Готье сдал последний оплот французов Котор. Тогда же было принято решение о присоединении Приморья к Черногории.

В 1814 г. святитель Петр обратился к императору Александру I с просьбой принять соединенные Черногорию и Боку под покровительство России, но император просил черногорцев оставить Боку, перешедшую к Австрии по решению Венского конгресса. Святитель, скрепя

В монастыре Подмайне Успения Пресвятой Богородицы в Будве полтавские паломники с черногорским монахом Нилом (третий справа).

сердце, подчинился воле царя, лишившись с таким трудом завоеванного выхода к морю.

Вскоре для Черногории настали тяжелые времена. Австрийцы часто закрывали для черногорцев доступ в Котор, через который шло снабжение продовольствием, а царь Александр I не выдавал установленную его отцом ежегодную субсидию. Население постоянно увеличивалось за счет бежавших из Герцеговины от турецких притеснений православных семейств. В 1817 г. наступил страшный голод, продолжавшийся несколько лет.

Несмотря на тяжелые испытания, святитель Петр продолжал собирание сербских земель. В 1820 г. к Черногории был присоединен освободившийся от турецкого ига район реки Морача с Морачским Успенским монастырем.

Взошедший в 1825 г. на русский престол император Николай I повелел выдать задержанную с 1814 г. субсидию Черногории. Эта помощь из России помогла черногорцам пережить голодный 1830 г. — последний год земной жизни владыки.

Кончина святителя

17 октября 1830 г. святитель Петр I продиктовал свое завещание черногорцам. В нем он назначил своим преемником своего племянника Радивоя (Раде) — будущего великого черногорского поэта Петра II Негоша. Заканчивалось завещание такими словами: «Да будет проклят тот, кто бы покусился отвратить вас от верности благочестивой и христоролюбивой России, и всякому, кто бы из вас, черногорцев, пошел против единоплеменной и единой верной нам России, дай Бог, чтобы у него у живого отпало мясо от костей и не было бы ему добра в этой жизни и в будущей».

На следующий день, 18 октября, святой Петр тихо отошел к Богу без болей и смертных мук, окруженный старейшинами черногорских племен, которым он давал последние наставления. «Молись Богу и держись

России», — сказал он своему юному племяннику перед смертью. Над его гробом старейшины поклялись жить в единстве и подчиняться его преемнику. Святитель был похоронен в Цетиньской монастырской церкви.

Прославление и почитание

Ровно через четыре года по повелению владыки Петра II был отворен гроб и открыты нетленные мощи святителя. Тогда же он был причислен к лику святых, а его мощи положены в открытом ковчеге в церкви Цетиньского монастыря. Святитель вскоре прославился как чудотворец.

Во имя Цетиньского святителя стали воздвигаться храмы. Одной из первых была построена церковь на вершине Ловчена, воздвигнутая в 1844 г. владыкой Петром II, в которой он завещал себя похоронить. Эта церковь, обновленная в 1920-х гг. по проекту русского архитектора Краснова, была разрушена коммунистами в июле 1972 г., и вместо нее был сооружен языческий мавзолей. С этим кощунством верующие связывают последовавшее вскоре катастрофическое землетрясение 1979 г., эпицентр которого находился в Черногории.

Однажды албанцы напали на черногорское село Салковину. В решающий момент сражения впереди черногорцев появился всадник на белом коне. Один из албанцев подскочил к нему и дважды выстрелил в него, но всадник остался невредим, а из него ударило зеленое пламя, от которого албанец побежал, крикнув своим: «Напрасно биться, когда перед черногорцами святой Петр». За ним бежали и остальные нападавшие. После этого события, когда переменяли одежды на мощах святого, башмаки его оказались полны песка.

Память Черногорского святителя и чудотворца Петра Цетиньского совершается 31 октября по новому стилю.

Подготовил игумен
Афанасий (Бедный).

Из писем святого

«Всем нам, любезные братия мои, предстоит умереть, и тяжко нам будет, если друг друга, живя на этом свете, не любим, если не примиримся с нашими противниками, на которых имеем обиду, и если, один другого оскорбляя, не простим, — то не будем иметь в том мире вечного покоя и блаженства, и не простит нам Отец Небесный наши согрешения.

Итак, ради Бога, Который есть единственное и вечное наше благо, и ради вечного веселия и радости, которое Бог уготовал всем послушным [Ему] в райской сладости нескончаемо жить и наслаждаться Его божественного лицезрения, снова прошу вас: послушайте то, что вам пишу, и так будете от Бога благословенны, и так вам Бог дарует в этом мире всякое счастье и добрый успех во всем, а в том мире — вечную радость, которую вам и всем христианам от всего сердца желаю и остаюсь, в надежде, что вы послушаетесь моей просьбы, вашим доброжелателем».

Из послания Радулловичам.

«Вижу, что вы каждый день все больше преуспеваете в своем самовольстве и беззаконии и что вам милее зло и позор, чем добро и почтение, что же, пусть будет вам по желанию вашему. Я же от всего [вашего] злого и доброго ухожу, и отныне не зовите меня в ваши дела, не хочу в них вмешиваться, но остаюсь уже ненужным, ваш доброжелатель, несчастный... Владыка Петр».

Из послания
черногорцам и брчанам.

«Я трудился и тружусь, чтобы не проливалась кровь христианская, и вы, как священники, должны делать то же самое».

Из письма священнику
Марку Лековичу.

Преосвященный Тихон, епископ Оренбургский и Уральский, бывший — Прилукский, викарий Полтавской епархии

Продолжение.

Начало в №11, 12 (2013), 1, 2.

Литургия окончилась в 12 часов. Перед началом отпевания (к участию в котором, кроме совершавших с Владыкою Литургию, прибыли соборное и городское духовенство и два племянника епископа Тихона: священники Николай Клитин, настоятель Старо-Киевской Вознесенской церкви, и законоучитель кадетского корпуса в Киеве Александр Клитин) Преосвященный Иларион, остановившись на амвоне, сказал с глубоким чувством речь о нравственном величии почившего. К сожалению, маститый архипастырь не передал письменно сказанного слова, потому дословно воспроизвести его мы не в состоянии. Постараемся, насколько возможно, передать мысли архипастыря Илариона. В них высказаны были любовь и нравственная близость между обоими архипастырями, начавшаяся тогда, когда Преосвященный Тихон был еще молодым человеком.

Водворилось в храме гробовое молчание. Опершись на жезл, Преосвященный Иларион, с выражением скорби на лице, начал свою речь следующими словами: «Тяжелы, возлюбленный о Господе собрат, шаги к твоему гробу. Думал ли кто, что ты так скоро отойдешь от нас в тот мир, где найдешь успокоение от трудов своих, в тот мир, к которому давно готовился и в котором духом ты давно обитал? Прости, почивший собрат, если я коснусь сторон твоей жизни, которые твоим смирением были сокрыты от взоров других. Тебя здесь не успели еще узнать; ты мало был доступен в своей келье, а потому немногие знали, какой высокий дух и глубокий ум имел в Боже почивший епископ Тихон.

Рано ты отказался от мира и его радостей. Еще в детстве ты не знал другого удовольствия, кроме чтения книг, посещения церкви и обучения в училище. Окончив курс учения в семинарии, ты поступил в услужение к старцу, святителю Смоленскому Тимофею. Чтением книг для него и беседою с ним ты развил свой ум, укрепился желанием служить Богу. По кончине его епископ Антоний, отгадав в тебе светлый ум, дал тебе средства отправиться в академию. Окончив в ней курс, ты, по настоянию святителя Казанского Антония, определен в Казанскую академию преподавателем Священного Писания. Немало вышло из нее твоих учеников, которые с достоинством занимают святительские кафедры. Назовем некоторых из них, как-то в Боже почивших Александра Калужского, Николая Оренбургского, твоего предшественника, и ныне здравствующих Антония, архиепископа

Финляндского, Гурия, епископа Самарского, Никанора Смоленского, Владимира, викария Воронежского, Варсонофия, викария Вятского. Многие из твоих учеников занимают иерейские и наставнические должности; и здесь, у твоего гроба, присутствуют два твои ученика, наставники семинарии¹. Все они единодушно говорят, что твои объяснения им Слова Божия отличались ясностью, отчетливостью, простотою — качествами, соединенными глубиною воззрений. Главное же достоинство твое состояло в том, что твоя жизнь не расходилась с излагаемым тобою учением. Ты в свою жизнь влагал истины Священного Писания, тобою преподаваемые для жизни юношей. Из академии ты вызван на должность ректора Самарской семинарии; был затем настоятелем нескольких монастырей, наконец, возведен в сан епископа, викария Владимирского, откуда волей Божией переведен в Полтаву. Такова твоя видимая нам жизнь. Но прости, святой Владыко, если я немного коснусь невидимых высоких качеств души твоей. Я не тебя буду хвалить, а твои добродетели. Восхваляя же их, я буду славить Бога, даровавшего тебе горячность молитвы, смирение, послушание, кротость, нестяжательность, нищелюбие и девственность (о каждой из сих добродетелей немного сказано для назидания). Но понимали ли тебя? Увы, нет! Ты казался необщительным, как будто избегал людей, твоя жизнь ограничивалась храмом, келией, самоуглублением и общением с немногими, понимавшими тебя. Настала болезнь твоя, ты не жаловался на свой недуг, ты не искал врачебной помощи. Уста твои иссыхали от внутреннего болезненного жара, но ты не прекращал молитвы и служения Богу. Душа твоя, стремившаяся к Богу, в Нем одном искала отрады и утешения. Ты ныне предстоишь Престолу Божию. Уповаем, что имаша дерзновение ко Господу; помолись о нас и прости нас, если мы своим непониманием огорчали тебя».

Речь Владыки Илариона выслушана была с глубоким вниманием; наполнявший храм народ в невыразимой тишине ловил каждое слово архипастыря. Мы не в состоянии выразить ни той силы, какую дышала речь Преосвященного, ни той глубокой скорби, какую она была проникнута. Преосвященный Иларион лучше всех знал, кого он терял в почившем епископе Тихоне, который был покорным и искренним — первым исполнителем его распоряжений. Ничего — ни в делах епархиальных, ему поручаемых, ни в распоряжениях по монастырю — почивший не делал без воли своего архипастыря. Даже там, где дело касалось подвигов веры и благочестия, — и там епископ

Тихон оказывал послушание своему старшему брату. Известно было, что Преосвященный Тихон имел глубокую веру к святителю Феодосию Черниговскому. Когда готовилось открытие мощей его, один из посетителей, знавший о таком чувстве благоговения епископа Тихона к святителю, спросил его, не поедет ли он в Чернигов на предстоящее торжество? — на что получил ответ: «Охотно бы поехал, если бы Владыка послал, а сам не поеду», — таков был ответ почившего. Пример нелицемерной покорности и искреннего послушания викария Тихона епархиальному архипастырю Илариону — назидательная черта для всех пастырей. В лице почившего они наглядно видят осуществление той нравственной связи, которая должна быть между архипастырем и сопастырями, ему подчиненными.

Настал чин погребения. Отчетливое чтение стихир, молитв, Евангелия, умирительное пение глубоко трогали всех присутствующих. Особенно трогательно было чтение самим Преосвященным Иларионом стихир после песни «Святые упокой». Громко, отчетливо и выразительно читанные святителем Иларионом, заканчиваемые трогательным пением «Аллилуия», петым одними священнослужителями, эти стихиры производили необыкновенное впечатление.

Среди канона, по 3-й песни, учитель монастырской школы, студент Диаталович сказал речь, в которой выразил скорбь детей училища, лишившихся в почившем архипастыре нежно любившего их отца. По окончании чина погребения гроб с останками почившего перенесен был на руках священнослужащих в склеп, находящийся в теплой церкви (Троицкой. — *Ред.*) Полтавского Крестовоздвиженского монастыря, и поставлен рядом с прахом Высокопреосвященного

архиепископа Иоанна (Петина. — *Ред.*).

Вечная тебе память, святитель Божий! Не раз многие придут на твою могилу с молитвою. Помолится и пожалеет о тебе паства Оренбургская, которая ожидала тебя с любовью². Не забудут тебя твои знакомые и ученики, когда услышат о твоей блаженной кончине.

В 9-й день по кончине епископа Тихона совершена была братию монастыря заупокойная Литургия и по окончании оной Преосвященным Иларионом панихида. К этому дню прибыл в Полтаву из Оренбурга игумен Аполлос, по поручению духовенства оренбургского и консистории для возложения венка на могилу епископа Тихона. Он пред Преосвященным Иларионом и братиею Крестовоздвиженского монастыря лично выразил сожаление духовенства оренбургского о неожиданной кончине почившего Владыки, о праведной жизни которого им было известно.

Насколько могли, мы очертили высокий нравственный облик почившего святителя Тихона.

По наружному виду Преосвященный Тихон был роста выше среднего, с бледным, изнуренным, подвижническим лицом, по видимому суровым и бесстрастным; светлые глаза его как бы глядели внутрь, внешнего мира не замечая; губы имел он плотно сжатые, бледные, бескровные; изредка на них появлялась едва заметная улыбка; борода была недлинная и редкая; движения были быстры, как бы порывисты. Но этот с виду как будто безучастный подвижник имел любвеобильное сердце. Случалось приходиться к нему с тяжелою скорбью на душе — любвеобильное и полное участия его слово облегчало горе. В беседах своих он никого не осуждал, ни

на кого не жаловался; скорби и печали свои Господу Богу возвещал, от Него Единого ожидая помощи и избавления. Поистине, жизнь его была в Боге, со Христом сокровенная.

В последние дни этой жизни окружающим епископа Тихона явны сделались высокие черты его жизни о Христе, а по кончине многие были удивлены тем, что при положении во гроб все тело его было мягко и гибко, как у живого; при погребении, несмотря на духоту в храме от натопленных печей и многолюдства, не слышно было трупного запаха. При возлиянии на тело елея Преосвященный Иларион и другие, окружавшие гроб, поражены были тем, что рука, в которую вложена была отпустительная грамота, была совершенно гибка, как у живого, так и особенно спокойствием, выразительностью лица в Боже почившего, как бы некоей одухотворенной красотой, невольно возводившего мысль к божественным словам Откровения: «Блажени мертвии, умирающие о Господе. Ей, глаголет Дух, почиют от трудов своих» (Апок. 14, 13).

Выражение глубокого уважения к памяти скончавшегося архипастыря Тихона сопровождалось неожиданным, но знаменательным событием. Бывший епископ Оренбургский Николай ходатайствовал пред Святейшим Синодом о возведении игумена Аполлоса в сан архимандрита. Признав отца игумена достойным сего звания, Святейший Синод прислал указ о том в Оренбург, когда епископ Николай был уже в могиле и приемник его последовал за ним туда же. Оренбургская консистория просила Преосвященного Илариона, Епископа Полтавского, возвести игумена Аполлоса в пожалованное ему звание.

Т.Г. Шевченко. Воздвиженский монастырь в Полтаве. 1845 год.

Епископ Тихон (Клитин).

Могила епископа Тихона (Клитина) в усыпальнице Троицкого храма Крестовоздвиженского монастыря.

Чин возведения в этот сан совершен Преосвященным Иларионом в кафедральном Успенском соборе 15 декабря. С глубоким благоговением отец архимандрит принимал знаки своего достоинства от рук святителя.

По окончании Литургии Преосвященный Иларион, вручая по чиноположению жезл нововозведенному архимандриту, сказал ему следующую речь:

«Боголюбезный отец архимандрит Аполлос!

Дивным устроением Промысла Божия вручается тебе жезл архимандрита здесь, о чем ты не мог и помышлять и чего другие не могли предположить. Из далекого Оренбургского края, по избранию духовенства и начальства, ты прибыл сюда возложить венки на могилу достойного вечного лучшего венца Оренбургского епископа Тихона. Он уже готовился в далекий путь, желал видеть свою паству, но Господь указал ему иной путь к Вечному Царствию».

Сказав сии слова, Владыка, на краткое время остановившись, произнес: «Вечная

память Оренбургскому епископу Тихону!» Певчие запели трогательным голосом: «Вечная память». Владыка, обретаясь к Святому Престолу, низко поклонился. Наполнявший храм народ с благоговением молился об усопшем архипастыре. Многие преклонили колена. Когда стихли звуки заукойной песни, Владыка Иларион, обратившись к архимандриту Аполлосу, продолжал: «В дни отбытия твоего из Оренбурга получен указ Святейшего Синода о возведении тебя в сан архимандрита. Новому епископу Тихону предстояло сие совершить, но Господь устроит так, что ты притекаешь к его гробу, испрашивая его благословения, а я за него совершаю то, что указывает чин. От лица его желаю тебе и внушаю, чтоб воспринятое тобою ныне было видимым напоминанием о твоём долге и твоих обязанностях. Возложенная на главу твою митра, изображающая таинственно венец Христов, освятивший наши главы с нашими умами и думами, да напоминает тебе долг хранить и другим внушать, чтобы хранили в

чистоте свой ум и свои помыслы, направляя их к Единому Богу и — попечении о едином на потребу — спасении своих душ. Крест, возложенный на перси твои, да возвещает тебе о долге непрестанно носить в сердце твоём Христа распятого и от всей души подражать в чистоте и смирении Богоматери и тому же учить других. Мантия, возложенная на тебя в знамение воспринятого тобою ига Христова и неуклонного следования за Ним и к Нему до конца твоей жизни, да напоминает тебе твой долг покрывать немощи братьев, подающих соблазн другим, вразумлять снисхождением, любовью собирать вокруг себя жаждущих назидания и алчущих питания хлебом телесным и духовным, скорбящих и бедствующих утешать и покрывать, как птица собирает птенцов своих под крылья свои, греет и питает их. Врученный тебе жезл да служит напоминанием долга самому во всей жизни полагаться на волю Божию и других учить возлагать все упование на всемогущую силу Божию. Да укрепит Господь Бог тебя

и других благодатью Святого Духа и направит путь твой в вечные обители Христа Спасителя.

Прими, как от руки Божией, сей жезл, гряди с ним в далекий для нас край и скажи там, что епископ Тихон, образец смирения и покорности, отошел ко Господу с любовью к оренбургской пастве».

Так совершилось и так закончилось посвящение игумена Аполлоса в сан архимандрита.

Принятый с любовью архипастырем Иларионом, отец архимандрит Аполлос, совершив в тот же день панихиду на могиле епископа Тихона и приняв напутственное благословение святителя Полтавского, немедленно собрался в обратный путь.

Пред отправлением его Преосвященный Иларион вручил ему отношение к отцам — членам Оренбургской духовной консистории, а в лице их и ко всему оренбургскому духовенству следующего содержания:

«В сердечной скорби о потере моего возлюбленного сотрудника, брата и друга епископа Тихона, я глубоко тронут участием и любовью новой паствы его, которая в лице представителя своего, игумена (ныне архимандрита) Аполлоса, молилась со мною над могилу почившего в девятый день. Возложенный венец из далекого края на могилу достойного венца Архипастыря говорит о возвышенности чувств оренбургского духовенства и сыновней любви, с какою приняли бы утвержденного Государем Императором Архипастыря в Оренбурге. Неоценима эта заочная любовь, не стесняющаяся ни временем, ни пространством, и приведшая выразителя оной к девятому дню отдать поклон от Оренбургского края могиле почившего Архипастыря.

Свидетельствую доблестной Оренбургской пастве, что и Епископ Тихон, из млада обученный, воспитанный и возросший в смирении, послушании и преданности воле Божией, с любовью к своей пастве готовился в путь, быв душевно

обрадован благоприятным письмом достопочтеннейшего отца-ректора Оренбургской семинарии.

Призывая молитвенно на всех благословение Господне, прошу принять икону святителя Тихона Задонского, имя которого носил почивший, и поставить, если можно, в соборе.

Душевно благодарю отца-ректора семинарии, отцов-членов консистории, секретаря и духовенство».

Такое обращение святителя Полтавского к пастве оренбургской. Прочитав его, нельзя не сказать, что оно написано в духе древних пастырских посланий, какие не редки были в первые века христианства между местными церквями, когда единомыслие верующих во Христа Спасителя проявлялось выражением радости, когда одна из церквей благоденствовала, или же скорбью, когда какая-либо паства лишалась своего Первосвятителя или терпела гонения и скорби. Недостало бы нам времени, если бы мы стали приводить примеры такого общения между древними христианскими церквями. Достаточно указать на письма святого Иоанна Златоуста или послания святого Льва, папы Римского к разным церквям.

В Бозе почивший святитель Тихон и по кончине своей дал возможность и повод выразиться единению духа в союзе мира и любви (Ефес. 4, 3) между оренбургским духовенством с их пасомыми и архипастырем Полтавским и его паствой.

«Полтавские епархиальные ведомости», 1897, №3.

Т.Г. Шевченко. Дом Котляревского в Полтаве. 1845 г. На заднем плане — Успенский собор.

¹ Гр. О. Мартинович и М. И. Виноградов.

² Сочувствие назначению Преосвященного Тихона в Оренбург выразилось поздравлениями: 1) От г. Товарища Обер-Прокурора Св. Синода В. К. Саблера. 2) От еп. Владимира, викария Воронежского. 3) От городского духовенства г. Санкт-Петербурга. 4) От сослуживцев и учеников Самарской дух. семинарии. 5) От ректора и членов консистории г. Оренбурга. 6) От уважавших его знакомых г. Казани, Владимира-на-Клязьме и др.

Черниця Євфимія
(Пащенко)

Материнська любов

Багато історій складено про велику силу материнської любові. Але буває, що ми, зайняті своїми справами і проблемами, занадто пізно дізнаємося, як палко і ніжно любили нас матері. Та пізно каємося, що завдали люблячому материнському серцю незцільні рани... Але хто знає, можливо, як співається в пісні, «звідкись згори» наші матері бачать наше запізніле каяття і прощають своїх дітей, що запізно розумнішають. Адже материнське серце вміє любити і прощати так, як ніхто на землі.

Не так давно в одному місті в центрі Росії жили мати й дочка. Матір звали Тетяною Іванівною, і вона була лікарем-терапевтом та викладачкою місцевого медінституту. А її єдина дочка, Ніна, була студенткою того ж самого інституту. Обидві вони були нехрещені. Та якось раз Ніна з двома однокурсницями зайшла в православний храм. Наближалася сесія, яку, як відомо, у студентів називають періодом гарячки і хвилювань. Тому Нініні однокурсниці, в надії на Божу допомогу в майбутньому складанні екзаменів, вирішили замовити молебень про тих, що вчаться. Якраз у цей час настоятель храму, отець Димитрій, читав проповідь, що дуже зацікавила Ніну, бо вона ще ніколи не чула нічого подібного. Подружки Ніни давно пішли з храму, а вона так і залишилася в ньому до самого кінця Літургії. Це начебто випадкове відвідування храму визначило всю подальшу Нініну долю — незабаром вона хрестилася. Зрозуміло, вона зробила це потай від невірної матері, боячись розсердити її цим. Духовним отцем Ніни став отець Димитрій, який її хрестив.

Ніні не вдалося надовго зберегти від матері таємницю свого Хрещення. Тетяна Іванівна запідозрила недобре навіть не тому, що донька раптом перестала носити джинси і в'язану шапочку з китичками, змінивши їх на довгу спідницю і хусточку. І не тому, що вона зовсім перестала користуватися косметикою. На жаль, Ніна, як і багато хто з молодих новонавернених, зовсім перестала цікавитися навчанням, вирішивши, що це відволікає її від «єдиного на потребу». І в той час як вона днями безперервно том за томом студіювала життя святих і «Добротолубіє», підручники і зошити покривалися все товщим і товщим шаром пилу...

Не раз Тетяна Іванівна намагалася вмовити Ніну не запускати навчання. Але все було марно. Дочка була зайнята виключно спасінням власної душі. Чим більше

наближався кінець навчального року, а разом із його наближенням збільшувалася до астрономічних цифр кількість відпрацювань у Ніни, тим гарячішими ставали сутички між Ніною і її матір'ю. Одного разу виведена з себе Тетяна Іванівна, бурхливо жестикулюючи, ненавмисно змахнула рукою ікону, що стояла у доньки на столі. Ікона впала на підлогу. І тоді Ніна, розцінивши вчинок матері як блюзнірство над святинею, вперше в житті вдарила її...

Надалі мати і дочка ставали все більш і більш чужими одна одній, хоча і продовжували співіснувати в одній квартирі, періодично сварячись. Своє життя під одним дахом з матір'ю Ніна прирівнювала до мучеництва і вважала Тетяну Іванівну основною перепорою на шляху свого подальшого духовного зростання, оскільки саме вона викликала в своїй дочці пристрасть гніву. При нагоді Ніна любила поскаржитися знайомим і отцю Димитрію на жорстокість матері. При цьому, розраховуючи викликати у них співчуття, вона прикрашала свої розповіді такими фантастичними подробицями, що слухачам Тетяна Іванівна уявлялася таким собі Діоклетіаном у спідниці. Правда, одного разу отець Димитрій дозволив собі засумніватися в правдивості оповідей Ніни. Тоді вона негайно порвала зі своїм духовним отцем і перейшла в інший храм, де незабаром стала співати і читати на криласі, залишивши майже не при справах колишню псаломщицю — самотню стареньку жінку-українку... В новому храмі Ніні сподобалося ще більше, ніж у попередньому, оскільки його настоятель муштрував своїх духовних чад епитиміями у вигляді десятків, а то й сотень земних поклонів, що нікому не давало приводу засумніватися в правильності його духовного керівництва. Парафіяни, а особливо парафіянки, одягнені в чорне і зав'язані по самі брови темними хусточками, з чотками на лівому зап'ясті, скидалися не на мирянок, а на послушниць якого-небудь монастиря. При цьому багато хто з них щиро пишалися тим, що з благословення батюшки назавжди вигнали зі своїх квартир «ідола і слугу пекла», що в просторіччі іменується телевизором, у результаті чого отримали беззаперечну впевненість у своєму майбутньому спасінні... Втім, строгість настоятеля цього храму до своїх духовних дітей пізніше принесла хороші плоди — багато хто з них, пройшовши у своєму приході початкову школу аскези, згодом пішли в різні монастирі й стали зразковими ченцями і черницями.

Ніну все-таки виключили з інституту за неуспішність. Вона так і не намагалася продовжити навчання, вважаючи диплом лікаря річчю, непотрібною для життя вічного.

Тетяні Іванівні вдалося влаштувати дочку лаборанткою на одну з кафедр медінституту, де Ніна і працювала, не проявляючи, втім, особливого зацікавлення до своєї справи. Подібно до героїнь улюблених житій святих, Ніна знала тільки три дороги — в храм, на роботу і пізно ввечері додому. Замість Ніна так і не вийшла, оскільки їй хотілося неодмінно стати або дружиною священика, або черницею, а всі інші варіанти її не влаштовували. За роки свого перебування в Церкві вона прочитала дуже багато духовних книг і вивчила майже напам'ять Євангельські тексти, так що в неминучих у парафіяльному житті суперечках доводила власну правоту, поражаючи наповал своїх супротивників «мечем глаголів Божих». Якщо ж людина відмовлялася визнати правоту Ніни, то вона відразу ж зарохувала таку в розряд «язичників і митарів»... Тим часом Тетяна Іванівна старіла і все частіше про щось думала. Іноді Ніна знаходила у неї в сумці брошури та листівки, які їй, мабуть, вручали на вулиці сектанти-єгови́сти. Ніна з лайкою забирала у матері небезпечні книжки і, називаючи її «сектанткою», на її очах рвала їх на дрібні шматочки і відправляла в помийницю. Тетяна Іванівна покірливо мовчала.

Стражданням Ніни, вимушеної жити під одним дахом з невірною матір'ю, прийшов кінець після того, як Тетяна Іванівна вийшла на пенсію і все частіше і частіше стала хворіти. Якось під вечір, коли Ніна, повернувшись із церкви, уминала зварений для неї матір'ю пісний борщ, Тетяна Іванівна сказала доньці:

— Ось що, Ніночко. Я хочу оформити документи в будинок престарілих. Не хочу більше заважати тобі жити. Як ти думаєш, чи варто мені це зробити?

Якби Ніна в цей момент заглянула в очі матері, вона прочитала б у них увесь біль стражденного материнського серця. Але вона, не піднімаючи очей від тарілки з борщем, буркнула:

— Не знаю. Роби, як хочеш. Мені все одно.

Незабаром після цієї розмови Тетяна Іванівна зуміла оформити всі необхідні документи і перебралася жити у будинок престарілих на околиці міста, взявши з собою тільки маленьку валізку з найнеобхіднішими речами. Ніна не вважала за потрібне навіть провести матір. Після її від'їзду вона навіть відчувала радість — адже виходило, що Сам Господь визволив її від необхідності подальшого життя з нелюбою матір'ю. А згодом — і від догляду за нею.

Після того як Ніна залишилася сама, вона вирішила, що тепер вона зможе влаштувати власну долю так, як їй давно хотілося. У сусідній єпархії був жіночий монастир із суворим статутом і добре налагодженим духовним життям. Ніна не раз їздила туди і в мріях була послушницею саме цієї обителі. Правда, тамтешня ігуменя нікого не приймала в монастир без благословення прозорливого старця Аліпія із знаменитого Воздвиженського монастиря, що знаходився в тій же єпархії, у місті В. Але Ніна була впевнена, що вже її-то старець неодмінно благословить у монастир. А може навіть, з урахуванням її попередніх трудів у храмі, її відразу ж пострижуть у рясофор? І як же гарно вона

виглядатиме в одязі черниці — в чорних рясці й клобучку, отороченому хутром, із довгими чотками в руці — справжня Христова наречена... З такими райдужними мріями Ніна і поїхала до старця, купивши йому в подарунок дорожню грецьку ікону в срібній ризі.

На здивування Ніни, яка домогалася особистої бесіди зі старцем, він відмовився її прийняти. Але вона не збиралася здаватися і примудрилася проникнути до старця з групою паломників. Побачивши старця, Ніна впала йому в ноги і стала просити благословення вступити в жіночий монастир. Але прозорливий старець дав їй сувору відповідь:

— А що ж ти зі своєю матір'ю зробила? Як же ти говориш, що любиш Бога, якщо матір свою ненавидиш? І не мрій про монастир — не благословлю!

Ніна хотіла було заперечити старцеві, що він просто не уявляє, яким чудовиськом була її мати. Але, певно, від хвилювання і досади вона не змогла вимовити ні слова. Втім, коли минуло перше потрясіння, Ніна вирішила, що старець Аліпій не такий прозорливий, як про нього розповідають, або просто помилився. Адже бували випадки, коли у вступі в монастир відмовляли навіть майбутнім великим святим.

Минуло близько півроку з того часу, коли мати Ніни пішла в будинок престарілих. У церкві, де співала Ніна, померла стара псаломщиця-українка. Сусіди померлої принесли до храму її ноти та зошити з записами

богослужбових текстів, і настоятель благословив Ніні переглянути їх і відібрати те, що могло б згодитися на криласі. Увагу Ніні привернув один із зошитів, у чорній клейончатій обкладинці. У ньому були записані колядки — російські та українські, а також різні вірші духовного змісту, які у народі зазвичай називають «псалмами». Втім, там був один вірш, написаний по-українськи, який являв собою не «псалом», а, швидше, легенду. Сюжет його виглядав приблизно так: якийсь юнак пообіцяв своїй коханій дівчині виконати будь-яке її бажання. «Тоді принеси мені серце своєї матері», — зажадала жорстока красуня. І збожеволілий від кохання юнак безтрепетно виконав її бажання. Але коли він повертався до неї, несучи в хустці страшний дар — материнське серце, він спіткнувся й упав. Мабуть, це земля здригнулася під ногами матеревбивці. І тоді материнське серце запитало сина: «Ти не забився, синку?»

При читанні цієї легенди Ніні раптом згадалася мати. Як вона? Що з нею? Втім, визнавши спогад про матір бісівським прилогом, Ніна відразу ж відбила його цитатою з Євангелія: «...хто Мати Моя? ...хто буде виконувати волю Отця Мого Небесного, той Мені брат, і сестра, і мати» (Мф. 12: 48, 50). І думки про матір зникли так само раптово, як і з'явилися.

Але вночі Ніні наснився незвичайний сон. Ніби хтось веде її прекрасним райським садом, потопаячим у квітах і засадженим плодовими деревами. І Ніна бачить, що посеред цього саду стоїть гарний будинок або, швидше, палац. «Так ось який палац Господь приготував для мене», — подумалося Ніні. І тоді її супутник, ніби читаючи її думки, відповів їй: «Ні, це палац для твоєї матері». «А що ж тоді для мене?» — запитала Ніна. Але її супутник мовчав... І тут Ніна прокинулася...

Бачений сон збен-тежив її. Як же це Господь після всього того, що заради Нього зробила Ніна, не приготував їй відповідно до її заслуг перед Ним палацу в Раю? І за що ж така честь її матері, невіруючій і навіть нехрещеній? Зрозуміло, Ніна визнала свій сон вражою манобою. Але все-таки цікавість узяла гору, і, прихопивши з собою деякі гостинці, вона відпросилася у настоятеля і поїхала в будинок престарілих провідати матір, яку не бачила вже півроку.

Оскільки Ніна не знала номера кімнати, в якій жила її мати, вона вирішила розпочати свої пошуки з медсестринського посту. Там вона застала молоденьку медсестру, яка розкладала в пластмасові стаканчики таблетки для хворих. На чималий подив

Ніні, на шафі з медикаментами вона помітила невелику ікону Казанської Божої Матері, а на підвіконні — книжку про блаженну Ксенію Петербурзьку з закладкою, що виднілася. Привітавшись із медсестрою, Ніна запитала її, в якій кімнаті проживає Тетяна Іванівна Матвєєва.

— А Ви її провідати приїхали? — запитала медсестра. — На жаль, Ви запізнилися. Тетяна Іванівна померла два місяці тому.

Вона дістала якийсь журнал і, знайшовши в ньому потрібне місце, назвала Ніні точну дату смерті її матері. Але, мабуть, при цьому медсестрі згадалося щось важливе для неї, і вона продовжувала розмову вже сама:

— А Ви хто будете? Дочка? Знаєте, Ніно Миколаївно, яка Ви щаслива! У Вас була чудова мама. Я в неї не вчилася, але багато хорошого чула про неї від її учнів. Її і тут усі любили. А вмирала вона важко: впала і зламала ногу. Потім пролежні пішли, і я ходила робити їй перев'язки. Ви знаєте, таких хворих я ніколи в житті не бачила. Вона не плакала, не стогнала і щоразу дякувала мені. Я ніколи не бачила, щоб люди вмирали так смиренно і мужньо, як Ваша мама. А за два дні до смерті вона попросила мене: «Галинко, приведи до мене батюшку, хай він мене похрестить». Тоді я зателефонувала нашому отцю Єрмогену, і він назавтра приїхав і охрестив її. А на другий день вона померла. Якби Ви бачили, яке в неї було обличчя, світле і ясне, немов вона не вмерла, а тільки заснула... Прямо як у святої...

Подиву Ніні не було меж. Виходить, її мати перед смертю увірувала і померла, очистившись Хрещенням від усіх своїх колишніх гріхів. А балакуча медсестра все продовжувала розповідати:

— А Ви знаєте, вона Вас часто згадувала. І коли отець Єрмоген її хрестив, просила молитися за Вас. Коли вона захворіла, я запропонувала їй Вас викликати. Але вона відмовилася: «Не треба, Галинко, навіщо Ніночку турбувати. У неї і без того справ повно. Та й винна я перед нею...» І про смерть свою теж просила не повідомляти, щоб Ви не хвилювалися даремно. Я послуhalася, вибачте...

Ось що Ніна дізналася про останні дні життя своєї матері. Роздаювавши медсестрі та стареньким із сусідніх кімнат привезені гостинці, вона вирушила додому пішки, щоб хоч трохи заспокоїтися. Вона брела безлюдними засніженими вулицями, не розбираючи дороги. Але її пригнічувало зовсім не те, що вона втратила єдину рідну людину, а те, що вона ніяк не могла змиритися з тим, як же це Бог дарував таке прекрасне місце в Раю не їй, що все життя подвизалася заради Нього, а її матері, яка хрестилася лише за добу до

смерті. І чим більше вона думала про це, тим більше здіймалося в її душі ремствування на Бога: «Господи, чому ж їй, а не мені? Як же Ти це допустив? Де ж Твоя справедливість?» І тут земля розверзлася під ногами Ніні, і вона провалилася в прірву.

Ні, це було зовсім не чудо. Просто, поринувши в свої думки, Ніна не помітила відкритого каналізаційного люка і впала прямо в зяючу діру. Від несподіванки вона не встигла ні скрикнути, ні помолитися, ні навіть злякатися. Не менш несподіваним було те, що її ноги раптом вперлися у щось тверде. Ймовірно, це був якийсь ящик, кимось скинутий у люк. Слідом за тим чиїсь дужі руки вхопили Ніну й потягли вгору. Подальшого вона не пам'ятала.

Коли Ніна опритомніла, навколо неї юрмилися люди, які лаяли — хто мерію, хто злодіїв, що поцупили металеву кришку люка, і дивувалися, як це Ніна зуміла вибратися назовні без сторонньої допомоги. Ніна машинально зазирнула в люк і побачила, як на його дні, глибоко-глибоко, хлопоче вода і стирчить якась труба. А ось ніякого ящика всередині немає і сліду. І тоді вона знову знепритомніла...

Її відвезли в лікарню, оглянули і, не знайшовши жодних ушкоджень, відправили додому, порадивши прийняти заспокійливі ліки. Опинившись вдома, Ніна прийняла таблетку, попередньо перехрестивши її та запивши святою водою, і незабаром поринула в сон. Їй приснилося, що вона падає в безодню. І раптом чує: «Не бійся, донечко», — і дужі, теплі руки матері підхоплюють її і несуть кудись вгору. А потім Ніна опиняється в тому самому саду, який їй приснився вчора. І бачить чудові дерева і квіти. А ще — той палац, в якому, як їй сказали, живе її мати. І біля цього палацу справді стоїть її мама, юна і прекрасна, як на фотографіях зі старого альбому. «Ти не забулася, доню?» — запитує мати Ніну.

І тоді Ніна зрозуміла, що врятувало її від неминучої загибелі. То були материнська любов і материнська молитва, яка «і з дна моря піднімає». І Ніна заголосила й почала цілувати ноги матері, зрошуючи їх своїми запізнаними покаєннями сльозами.

І тоді мати, схилившись над нею, стала ласкаво гладити її по вже сивіючому волоссю: «Не плач, не плач, доню... Господь простить тебе. А я тобі давно все пробачила. Живи, служи Богу і будь щаслива. Тільки запам'ятай: “Бог є любов” (1 Ін. 4: 16) Якщо будеш людей любити і жаліти — ми зустрінемося знову і вже не розлучимося ніколи. А цей дім стане і твоїм домом».

До 200-річчя Ковзаря

Давидові псалми

Переспів
Тараса Шевченка

1

Блаженний муж на лукаву
Не вступає раду,
І не стане на путь злого,
І з лютим не сяде.
А в законі Господньому
Серце його й воля
Навчається, і стане він,
Як на добрім полі
Над водою посажене
Древо зеленіє,
Плодом вкрите. Так і муж той
В добрі своїм спіє,
А лукавих, нечестивих
І слід пропадає,
Як той попіл над землею
Вітер розмахає.
І не встануть з праведними
Злії з домовини,
Діла добрих оновляться,
Діла злих загинуть.

52

Пребезумний в серці скаже,
Що Бога немає,
В беззаконії мерзїє,
Не творить благая.
А Бог дивиться, чи є ще
Вискаючий Бога.
Нема добретворящого,
Нема ні одного.
Коли вони, неситії
Гріхами, дознають?
Ідять люди замість хліба,
Бога не згадають,
Там бояться, лякаються,
Де страху й не буде.
Так самі себе бояться
Лукавії люде.
Хто ж пошле нам спасеніє,
Верне добру долю?
Колись Бог нам верне волю,
Розіб'є неволю.
Восхвалимо Тебе, Боже,
Хваленієм всяким;
Возрадується Ізраїль
І святій Іаков.

53

Боже, спаси, суди мене
Ти по Своїй волі.
Молюсь, Господи, внуши їм
Уст моїх глаголи.
Бо на душу мою встали
Сильнії чужії,
Не зрять Бога над собою,
Не знають, що діють.
А Бог мені помагає,
Мене заступає
І їм правдою Своєю
Вертає їх злая.
Помолюся Господеві
Серцем одиноким
І на злих моїх погляну
Незлим моїм оком.

81

Меж царями-судіями
На раді великій
Став земних владик судити
Небесний Владика.
«Доколи будете стяжати
І кров невинну розпивать
Людей убогих? а багатим
Судом лукавим помагають?
Вдови убогій допоможіте,
Не осудіте сироти
І виведіть із тісноти
На волю тихих, заступіте
Од рук неситих». Не хотять
Познать, розбити тьму неволі,
І всує Господа глаголи,
І всує плачеться земля.
Царі, раби — однакові
Сини перед Богом,
І ви вмрете, як і князь ваш
І ваш раб убогий.
Встань же, Боже, суди землю
І судей лукавих.
На всім світі Твоя правда.
І воля, і слава.

132

Чи є що краще, лучше в світі,
Як укупі жити,
Братам добрим добро певне
Пожить, не ділити?
Яко миро добровонне

З голови честної
На бороду Аарону
Спадає росаю
І на шитії омети
Ризи дорогої;
Або роси Єрмонської
На святії гори
Високії Сіонськії
Спадають і творять
Добро тварям земнородним,
І землі, і людям, —
Отак братів благих своїх
Господь не забуде,
Воцариться в дому тихім,
В сім'ї тій великій,
І пошле їм добру долю
Од віка довіка.

136

На ріках круг Вавилона,
Під вербами в полі,
Сиділи ми і плакали
В далекій неволі
І на вербах повішали
Органи глухії,
І нам стали сміятися
Едомляне злії:
«Розкажіть нам пісню вашу,
Може, й ми заплачем.
Або нашу заспівайте,
Невольники наші».
Якої ж ми заспіваєм?..
На чужому полі
Не співають веселії
В далекій неволі.
І коли тебе забуду,
Іерусалиме,
Забвен буду, покинутий
Рабом на чужині.
І язик мій оніміє,
Висохне, лукавий,
Як забуду пом'янути
Тебе, наша славо.
І Господь наш вас пом'яне,
Едомської діти,
Як кричали ви: «Руйнуйте,
Руйнуйте, паліте
Сіон святій!» Вавилоня
Дщере окаянна!
Блаженний той, хто запластить
За твої кайдани!
Блажен! блажен! Тебе, злая,
В радості застане
І розіб'є дітей твоїх
О холодний камінь.

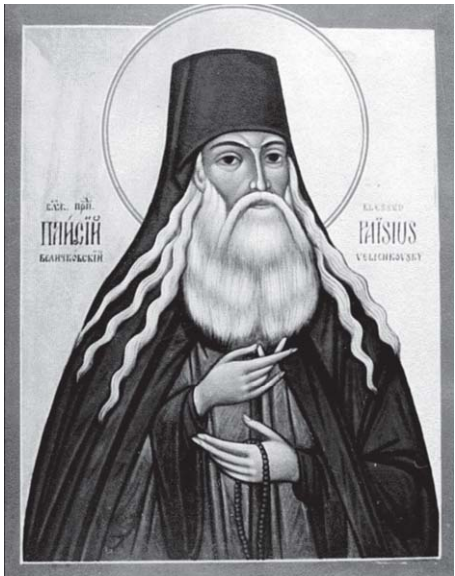
149

Псалом новий Господеві
І нову славу
Воспоєм честним собором,
Серцем нелукавим;
Во псалтирі і тимпані
Воспоєм благая,
Яко Бог кара неправих,
Правим помагає.
Преподобнії во славі
І на тихих ложах
Радуються, славословлять,
Хвалять ім'я Боже,
І мечі в руках їх добрі,
Острі обоюду,
На отмищеніє язикам
І в науку людям.
Окують царей неситих
В залізніє пута
І їх славних оковами
Ручними окрутять,
І осудять губительей
Судом своїм правим.
І ввіки стане слава,
Преподобним слава.

Протоиерей Сергей Четвериков

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние на православное монашество

Продолжение.

Начало в №12 (2012) – 4, 7, 9, 11, 12(2013), 1, 2.

Глава 4

Бегство из Киево-Печерской Лавры за границу. Неожиданные встречи и препятствия на пути. Платон в Матронинской обители. Встреча с иеросхимонахом Михаилом. Платон уходит в Молдовлахию

Алексей Филевич обратился за помощью к двум своим товарищам, ученикам братской школы. Эти ученики были родом из-за границы, и им нетрудно было выхлопотать себе пропуск от польских властей на проезд к себе на родину. Ученики нашли за границей какого-то странника, монаха, который взялся устроить бегство друзей из Киева. Сам монах не взялся переводить друзей через границу, но обещал подыскать другого надежного человека, который доведет их до границы, где их встретит сам монах. Подысканный им человек явился в Киев к Филевичу и затем будет ожидать беглецов у Кириллова монастыря. Оттуда он довезет их до условленного места, укажет им дальнейшую дорогу, а сам переедет границу в другом месте и выйдет им навстречу вместе со странником монахом. По условленному свисту они должны были соединиться. Все устроилось согласно этому плану. Около Кириллова монастыря они сели в сани проводника и двинулись в путь. Через несколько времени они достигли места, где дорога разделялась. Здесь проводник оставил их, объяснив им подробно дальнейший путь. Друзья, идя указанным им дорогою, усердно молились Богу сохранить их от всякой беды. Наконец они подошли к усадьбе братского монастыря, известной Филевичу. Свернув влево, они довольно долго шли лесом, чтобы миновать монастырскую усадьбу, но когда снова свернули на дорогу, то увидели, что монастырская усадьба все еще продолжается. В это время увидели перед собою двух человек, по-видимому, из монастырских служителей, которые спросили их, кто они такие, откуда и куда идут. Испуганные беглецы признались во всем. Служители похвалили их доброе намерение и посоветовали продолжать идти той же дорогою, никуда не сворачивая.

Наступила глубокая ночь. Вдруг они услышали впереди условленный свист. Филевич побежал вперед, но скоро вернулся назад и с отчаянием крикнул: «Беда нам! Вместе с монахом и проводником идет мой двоюродный брат, живущий за границей. Он, несомненно, задержит меня и даст знать матери, которая сейчас же приедет сюда и положит конец моему странствованию». Увидя Алексея

плачущим, брат стал успокаивать его, хвалил его ревность о спасении души и уверял его, что не сообщит матери о своей встрече с ним и позволит ему идти дальше. Алексей успокоился и перестал плакать. Платон и Алексей пошли впереди, а остальные трое позади них. Когда они уже подходили к границе, вдруг позади появились упомянутые выше монастырские служители, по-видимому, имевшие намерение напасть на беглецов и ограбить их. Не смея напасть на них, стали громко кричать с очевидным намерением привлечь пограничную стражу: «Кто вы такие и откуда? Вы, наверно, злодеи, уходящие за границу». Услышав эти крики, брат Алексея с палкою в руке кинулся на служителей, а те в испуге побежали назад, громко крича: «Караул!»

Беглецы поспешили вперед, скоро достигли реки, отделяющей русскую землю от польской. Перейдя реку, они укрылись в доме брата Алексея, находившемся у самой речки на польской стороне. Брат Алексея в ту же ночь послал гонца в Киев сказать матери Алексея, чтобы она немедленно приехала взять своего сына. Друзей же он задерживал у себя, угощал их и уверял, что дня через два или через три он их отпустит. Монах, узнав, что их хозяин приходится двоюродным братом Алексея, испугался и скрылся неизвестно куда.

В то время как Платон и Алексей жили у двоюродного брата последнего, пришли к ним и те два ученика Киевского училища, которые помогали им устраивать побег. Скоро приехала мать Алексея. Увидев Платона и считая его главным виновником бегства ее сына, она осыпала его укорами и бранью и хотела даже бить его. С большим трудом удалось ее успокоить, свалив всю вину на того монаха, который помогал им переходить границу. Наконец она успокоилась. Платон и киевские школьники отправились в свой путь, постоянно оглядываясь назад на своего покинутого товарища. Когда они отошли уже на далекое расстояние, Алексей, не выдержав, побежал вслед за ними. Догнав их, он, громко рыдая, упал на землю, бил себя в грудь и умолял не покидать его. В это время вдали показались брат Алексея и другие люди, верхом на лошадях, поспешавшие к беглецу. Они взяли его и, несмотря на его слезы и рыдания, силою увезли к матери.

Платон и его товарищи скоро достигли Матронинской обители, где были радушно приняты настоятелем. Это было в самом начале Великого Поста 1742 года. Живя в обители, Платон скоро узнал, что в этой же обители в скиту временно проживает старец высокой духовной жизни иеросхимонах Михаил. Иеросхимонах Михаил особенно полюбил Платона и давал ему читать духовные книги. Узнав, что старец постоянно живет в Молдовлахии, Платон сказал ему, что он и сам давно уже имеет сильное желание отправиться туда, но до сих пор не имел удобного случая и был бы очень рад, если бы старец взял его с собою. Старец посоветовал ему идти туда скорее, не ожидая старца, и поселиться в скиту Трейстены, который находится недалеко от города Фокшан. Настоятелем в этом скиту состоит ученик старца, и туда же придет потом и сам старец, как только позволят ему обстоятельства. Платон с радостью принял совет старца и стал подыскивать себе путчиков. Таковыми оказались три монаха Матронинского монастыря: Антоний, Иерофей и Феодул. После Светлого Христова Воскресения старец разрешил им идти, но велел им перед уходом прийти к нему всем вместе в его пустынную келью для последней беседы и молитвы. Видя любовь старца, Платон стал просить его о своем друге Алексее Филевиче, чтобы старец, если Алексей придет в Матронинскую пустынь, принял его под свое

попечение и привел его с собою в Молдовлахию. Покрываемые благодатию Божией, они благополучно прошли Украину и, переправившись на лодке через Днестр, вступили в пределы Молдовлахийской земли.

Глава 5

Молдовлахийское монашество в XVIII веке. Жизнь Платона в Трейстенах. Неудача в поварском послушании. Встреча со старцем Василием. Прибытие иеросхимонаха Михаила с другом Платона Алексеем. Повесть об уходе Алексея от матери. Беседы отца Михаила с братиею. Послушание Платона в винограднике. Платон просыпает заутреню. Прибытие в Трейстены схимонаха Онуфрия. Платон покидает Трейстены и уходит с Онуфрием в скит Кырнул. Жизнь в Кырнуле и решение уйти на Афон

Платон вступил в Молдовлахийскую землю с чувством глубокой радости и с искренней к ней любовью. В это время Молдовлахия являлась одним из цветущих уголков православного мира. На греческом Востоке Православие, стесняемое турками, не могло пользоваться полною свободою. В России монашеская жизнь испытывала притеснения от правительства. Молдовлахия, управляемая благочестивыми господами, была во всех отношениях удобною страной для спокойного существования и процветания православных обителей. Монастыри существовали здесь с давнего времени. В летописях постоянно упоминаются факты построения монастырей господами, боярами и другими состоятельными людьми. При этом жертвователи требовали от монастырей религиозно-нравственной и просветительной деятельности. Так, один из господарей, закончив постройку монастыря, под страхом анафемы постановил, чтобы во все годы часть монастырских доходов шла на бедных, больных и рабов, а также на приданое бедным девушкам. В монастырях находились наиболее ценные библиотеки, заключавшие в себе много рукописей, в том числе и славянских. Для пополнения этих библиотек существовал любопытный обычай: духовники назначали кающимся, если они были к тому способны, в виде епитимий собственноручно переписать для монастырской библиотеки какую-нибудь книгу. Среди монахов бывало немало людей образованных, и в монастырских

документах не раз встречаются имена монахов с эпитетами «учитель» или «ритор». При монастырях существовали не только начальные школы, но и высшие, где преподавались: поэзия, математика, богословие, греческий, славянский и молдавский языки. Молдовлахийские монастыри поддерживали живую связь с православным Востоком и с Россией.

Перейдя границу Молдавии, наши странники пришли в скит святого Киприана, именуемый Кондрица, где были радушно приняты начальником скита. Феодул и Иерофей остались здесь, а Платон и Антоний отправились дальше. Они достигли скита святых Архангелов, по имени Долгоуцы, который находился под духовным руководством старца схимонаха Василия. Этот скит очень понравился Платону. Здесь было много замечательных подвижников. Таков был, например, отец Рафаил, занимавшийся переписыванием отеческих книг. Он был муж благоговейный и исполненный страха Божия. Другой подвижник монах Досифей, проживавший вдали от скита со схимонахом Тимофеем, был опытен в духовном рассуждении и в толковании отеческих книг. Прожив в этом скиту некоторое время, Платон и Антоний продолжали свой путь. Наконец они достигли скита святителя Николая, именуемого Трейстены, и здесь с любовью были приняты настоятелем иеромонахом Дометием. Здесь Платон в первый раз услышал молитвенное правило по чину святой Афонской Горы, совершаемое с большим благоговением и страхом Божиим.

В скиту было до двенадцати братий, живших в общежитии, и около пятнадцати братий, живших отшельниками поблизости от скита и добывающих себе пропитание и одежду трудами своих рук. Здесь Платон также встретил многих замечательных подвижников. Таков был, например, схимонах Протерий, малоросс полтавского полка из местечка Решетилówki. Он любил принимать у себя и угощать странствующих иноков. Он очень любил птиц и приучил их в определенное время слетаться к его келии. Когда Протерий шел в церковь, птицы провожали его до самой церкви, сидя у него на голове и на плечах или летая вокруг него с веселым пением. Когда он входил в церковные двери, птицы улетали на крышу церкви и ожидали его выхода. И как только он появлялся, они снова окружали его и провожали обратно до келии. Видел здесь Платон и другого замечательного отшельника, родом великоросса, у которого был обычай по временам предлагать всем братьям трапезу от своих трудов и, обходя, умывать им ноги.

Продолжение следует.

Через полтора столетия после пребывания в Кондрице святого Паисия, в 1891 г. Новая летняя церковь Успения Божией Матери в Кондрицком монастыре.

При єпархіальному відділі благодійності та соціального служіння працює центр «Благо»

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з 15 жовтня 2012 року при відділі благодійності та соціального служіння Полтавської єпархії Української Православної Церкви діє центр «Благо».

Основні напрямки діяльності:
збір пожертвувань — одягу, взуття, медикаментів, засобів гігієни тощо;
розподіл гуманітарної допомоги між категоріями громадян, яким потрібна допомога;
надання духовної підтримки;
інша допомога.

Пункти збору та розподілу гуманітарної допомоги організовані в храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23) й у Петропавлівському храмі (м. Полтава, мікрорайон Дублянщина, вул. Низова, 38).

Скриньки з анкетами «Потрібна допомога» та «Хочу допомогти» розміщені за адресами: храм святого апостола Андрія Первозваного (вул. Сінна, 3а); храм святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23).

Увага! Центр «Благо» має потребу у волонтерах і благодійниках.

Контактні телефони:
(050) 259-40-83 (отець Андрій);
(099) 942-19-98 (Аліна);
(095) 156-62-98(Ольга).

Богослужіння

У храмі Всіх святих землі Полтавської

щосуботи звершується всеношна, яка починається о **17.00**, щонеділі — Божественна Літургія о **8.00**.

Крім того, відбуваються заняття, організовані при Серафимівському храмі:
щосуботи о **13.00** — заняття дитячого хору, о **15.30** — школа для дорослих, щонеділі о **16.00** — недільна дитяча школа, по закінченні вечірнього богослужіння у Серафимівському храмі — заняття для дорослих зі Старого Завіту.

Храм знаходиться у цокольному приміщенні управління Полтавської єпархії за адресою: **Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б.**

У тимчасовому храмі, що на місці будівництва Андріївської церкви

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у тимчасовому храмі на місці будівництва Свято-Андріївської церкви в Полтаві (вул. Сінна, 3-а) щоденно звершуються богослужіння добового кола: вечірнє богослужіння — о 18.00, Літургія — о 8.00. **Запрошуємо всіх бажаючих помолитися на місці будівництва нового православного храму.**

Запрошуємо на недільні та святкові богослужіння у храм Архистратига Михаїла у с. Щербанях

Всеношна — о 18.00.
Літургія — о 9.00.

Дістатися до храму можна маршрутним автобусом від зуп. «Центральний ринок» у Полтаві.

Зверніть увагу!

Православний магазин

Для вас широкий асортимент духовної літератури різних напрямків
(Святе Письмо та тлумачення, життя та твори святих і подвижників благочестя, духовні поради, питання православної медицини, література для духовенства тощо).
Ікони, утвар.

Чекаємо у Полтаві за адресами:
вул. Шевченка, 54, (2-й поверх) з 8.00 до 16.00, крім понеділка.

Торговельний центр «Київ»
вул. Зіньківська, 6,
(3-й поверх, праве крило)
з 9.00 до 21.00
без перерви та вихідних.

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Проводяться духовно-просвітницькі лекції-бесіди з тем:

- ❖ Старий Завіт,
- ❖ Новий Завіт,
- ❖ Діяння та послання святих апостолів.

Лекції-бесіди проводять священнослужителі та миряни, які мають відповідну освіту.

Заняття відбуваються:
— щочетверга (для всіх бажаючих),
— щонеділі (молодіжне спрямування)

о 19.00 в цокольному приміщенні церковноприходського будинку при Свято-Макаріївському соборі за адресою: м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2.

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

ф. П - 1

Державний комітет зв'язку та інформації України

АБОНЕМЕНТ
на газету

01125

Відомості Полтавської єпархії	Кількість комплектів	1									
на 2014 рік по місяцях											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Куди											
поштовий індекс						адреса					
Кому											

ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ
на газету

01125

Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів	1							
Вартість	передплати										
	переадресування										
на 2014 рік по місяцях											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
поштовий індекс							місто, село				
							область				
							район				
							вулиця				
код вулиці											
буд.		корп.		кв.							

До святинь храмів Полтави

Макаріївський кафедральний собор
(вул. Лялі Убийовк, 2-а, тел. +38 (0532) 59-25-76)

Горбанівська ікона Божої Матері
(читання акафісту за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Хрестовоздвиженський монастир
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Мощі свт. Афанасія (Вольховського)
(молебень свт. Афанасію з читанням акафісту щоденно о 10.00)

Ікона Божої Матері «Оуповѣніє всѣхъ концѣвъ землі»
(читання акафісту за вечірнім богослужінням у неділю о 16.00)

Спаський храм
(вул. Жовтнева, 10, тел. +38 (05322) 2-86-29)

Ікона Божої Матері «Троєрѣчниця»
(молебень з акафістом у неділю о 16.00)

Храм мученика Іоанна Воїна
(вул. Маршала Бірюзова, 64-б, тел. 65-70-07)

Ікона мч. Іоанна Воїна
(читання акафісту мч. Іоанну Воїну за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона Божої Матері «Всѣцѣрѣцѣ»
(читання акафісту у вівторок о 9.30)

Ікона Божої Матері «Оучтолі мой печѣли»
(читання акафісту в четвер о 9.30)

Андріївський храм
(вул. Сінна, 3-а, тел. 56-93-49)

Ікона мц. Наталії з частинкою мощей
(читання акафісту мчч. Адріану і Наталії за вечірнім богослужінням у неділю о 18.00)

Ікона Богородиці «Неупивѣмая Чаша»
(читання акафісту у вівторок о 9.30)

Свято-Троїцький храм
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Ікона зішестя Святого Духа
(молебень Святому Духу в среду о 12.00)

Ікона свт. Миколая Чудотворця з частинкою мощей
(молебень свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Пантелеймонівський храм
(вул. Фрунзе, 64, тел. +38 (0532) 53-21-58)

Ікона вмч. Пантелеймона з частинкою мощей
(читання акафісту вмч. Пантелеймону у вівторок о 12.00)

Ікона свт. Миколая Чудотворця
(читання акафісту свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Храм Святих мучениць Віри, Надії і Любові
(проспект Першотравневий, 23, тел. 2-16-59)

Ковчег з мощами свт. Іоасафа Белгородського
(читання акафісту свт. Іоасафу Белгородському в суботу о 9.30)

Почаївська ікона Божої Матері
(читання акафісту за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Вознесенський храм
(вул. Зоряна, 2, тел. +38 (0532) 66-16-23)

Ікона Божої Матері «Владимірська»
(читання акафісту у неділю о 17.00)

Серафимівський храм
(вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. +38 (0532) 59-58-49)

Ковчег з мощами прп. Серафима Саровського
(читання акафісту прп. Серафиму Саровському за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Ікона Богородиці «Неупивѣмая Чаша»
(читання акафісту в середу о 9.30)

Ікона Богородиці «В рождѣхъ Помощница»
(читання акафісту в п'ятницю о 9.30)

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

Зворотній бік форми СП-1

(Абонемент)

На абонементі повинен бути проставлений відтиск касового апарата. При оформленні передплати (переадресування) без касового апарата на абонементі проставляється відтиск календарного штампеля відділення зв'язку. У цьому разі передплатнику видається абонемент з квитанцією про оплату вартості передплати (переадресування).

(Доставна картка-доручення)

Передплатник із сплачених ним коштів за передплату доручає Розповсюджувачу сплатити Видавцю суму в розмірі видавничої вартості передплаченого видання на умовах і в строки, визначені Розповсюджувачем.

Вітаємо

Редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» щиро вітає кліриків Полтавської єпархії з ювілейними датами, які вони святкуватимуть у квітні 2014 року:

священника Сергія Лихолобова, клірика Троїцького храму міста Полтава, з 45-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 2 квітня;

священника В'ячеслава Гріненка, настоятеля Георгіївського храму села Рунівщина Полтавського району, з 20-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 3 квітня;

священника Александра Білика, настоятеля Вознесенського храму селища Котельва, з 15-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 7 квітня;

священника Дмитрія Гнилозира, настоятеля Благовіщенського храму села Федорівка Карлівського району, з 30-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 9 квітня;

протоірея Василя Сверловича, настоятеля Миколаївського храму міста Кобеляки, з 20-ю річницею священницької хіротонії, яку він святкуватиме 10 квітня;

священника Георгія Степаницю, настоятеля Свято-Духівського храму села Чорбівка Кобеляцького району, з 40-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 13 квітня;

ієродиякона Харалампія (Василенка), насельника Спасо-Преображенського Мгарського монастиря, з 35-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 19 квітня;

священника Константина Фисуна, клірика Серафимівського храму міста Полтави, з 30-річчям від дня народження, яке він святкуватиме 25 квітня.

Назначен благочинним.
Філіпповичі. 1898–1902 рр.

В моем благочинническом округе в то время было 14 церквей, но в первый же год было произведено в уезде перераспределение церквей по благочинническим округам; вследствие этого распределения, мой округ был увеличен до 17 церквей, а через два года, с устройством новой церкви в с. Тимках, стало 18. Таким образом, я получал за свой труд 360 руб. в год; зато уже я ни за что решительно больше не брал — ни за выезды, ни за разного рода удостоверения, ни за заверение, и в тех только случаях, когда меня приглашали куда-либо служить в день храмового праздника, я позволял брать себе вознаграждение. В общем я получал со своего благочиния рублей 400 в год. Сумма, по-видимому, порядочная, если бы она целиком шла в мою пользу, но дело-то в том, что на эту сумму я должен был в течение целого года принимать у себя не только батюшек, но и церковных старост: уже два раза в год при сдаче отчетов обязательно, но и кроме того не проходило почти такого дня, чтобы у меня кто-нибудь не был по делу из благочиния, и каждому я считал своим долгом предложить какой-нибудь кусок хлеба. Не делать же этого, как поступали другие благочинные, я не мог. В виду этого из этой суммы в моем кармане оставалось очень немного.

Так состоялось мое первое свидание со священниками моего благочиния.

Раньше я упомянул, что два священника из моего благочиния не явились ко мне по моему приглашению с отчетами, не объявив причины своей неявки. Это мне, говорю откровенно, не понравилось. Не понравилось, во-первых, потому, что они не исполнили первого же моего распоряжения, во-вторых, потому, что задерживали отправку полученных мною денег по назначению, а держать долго эти деньги — довольно значительную сумму, что-то около полутора тысяч рублей, — у себя дома я опасался. Чтобы впредь неповадно было батюшкам так относиться к моим распоряжениям и ставить меня в затруднительное положение, я написал им отдельное предложение, — благо, они были соседи по приходу, — в котором, выразив свое неудовольствие по поводу их неявки, предупреждал их, что если они не явятся ко мне на следующий день, то я полученные мною от остальных церквей деньги отправлю по назначению, а о них войду с особым рапортом к Владыке, и это предложение послал рассылным на другой же день. Серьезный тон моего предупреждения, видимо, на них подействовал, так как на другой же день они явились ко мне с извинениями и представили все, что от них требовалось. При распределении округов, о котором я упомянул выше, оба эти батюшки были перечислены со своими церквями в другой благочиннический округ.

Записки священномученика Гавриила Коваленко

В начале августа месяца состоялось и свидание мое с Преосвященным епископом Иларионом. Состоялось оно при таких обстоятельствах. При перемещении моем в Лубенский уезд в нем существовало так называемое Иоанно-Предтеченское Братство. Инициатором и организатором этого Братства был Управляющий Контролем при Святейшем Синоде Тайный Советник Игнатий Климентович Зинченко, уроженец Лубенского уезда, сын казака, имевший в уезде крупную земельную собственность. Задачей и целью этого Братства было развитие и поддержание в уезде церковноприходских школ. Совет Братства находился в г. Лубнах при устроенной с помощью Зинченко братской церкви и существовавшей при нем церковно-учительской школе, состоял из лиц городского духовенства и других жителей города, а отделения братства находились если не во всех, то в большей половине приходов Лубенского уезда. Братский праздник и общее собрание всех членов братства справлялся в Лубенском Преображенском монастыре ежегодно 7 августа, на другой день монастырского храмового дня. На эти торжества обязательно приезжал из Петербурга сам И. К. Зинченко, а из Полтавы — или сам Преосвященный Иларион, или, в крайности, его викарий. В моем приходе хотя отделения этого Братства и не было, но я считал своим долгом посетить этот праздник по многим причинам: во-первых, чтобы помолиться в монастыре, в котором я до того времени был всего один раз — по окончании Духовного училища и при переходе в семинарию, когда отец водил меня туда по обету на поклонение мощам святителя Афанасия; во-вторых, чтобы ознакомиться с церковною жизнью Лубенского уезда, где мне волею Божьей пришлось теперь служить, и, в частности, с деятельностью Братства; в-третьих, чтобы видиться с Преосвященным Иларионом, который, как я узнал, приехал на эти праздники в Лубны.

Отслужив у себя литургию на праздник Преображения, я поехал; в Лубнах я остановился на постоялом дворе Божко, который с тех пор и сделался моим местом постоянной квартиры в течение 12 лет, когда мне нужно было бывать по какому-либо делам в Лубнах. Двор этот находился недалеко от базара, в самом центре города, что составляло его большое преимущество. Имея очень чистые и недорогие номера и хорошие надворные постройки для экипажа и лошадей, на нем можно было иметь недорогой и отлично приготовленный домашний стол, при нем состоял очень услужливый

и вместе с тем очень бойкий номерной старик Осип, посему на этом дворе всегда и останавливались небогатые посетители г. Лубен и, главным образом, духовенство окружных уездов. Переночевав на постоялом дворе, я на другой день поехал в монастырь, который стоит на довольно высокой горе, поросшей прекрасным лесом, и самая дорога к монастырю, отстоящему от города в 5 верстах, на большое расстояние идет тем же монастырским лесом.

Подъехав к монастырю, я был очень поражен: вся громадная площадь перед монастырем, на которой находилась двухэтажная монастырская гостиница, была заставлена крестьянскими возами, как на ярмарке: все это были подводы приехавших на братский праздник из окружных сел братчиков. Оставив свои лошади на монастырском дворе гостиницы, я через ворота превосходной монастырской колокольни вошел в монастырь.

Огромный погост монастыря весь был наполнен богомольцами разного пола и возраста. Были мужчины и женщины, старые и молодые, у большинства из них в руках имелись зеленые восковые свечи, которые изготовлялись в монастыре и составляли необходимую принадлежность каждого братчика. В пятиглавом большом монастырском храме уже служилась литургия, которую совершал епископ Иларион с Полтавским протодиаконом Дан. Гр. Гайдамакиным и многочисленным сонмом белого и черного духовенства. Монастырский храм был полон молящихся, которые стояли с зажженными зелеными свечами, и впереди с такой же свечой стоял в черном сюртуке И. К. Зинченко.

Никем не знаемый и сам никого почти не зная, я прошел в алтарь, где стояло еще много неслужащих священников и несколько лиц в штатском платье; это, как объяснили мне, были преподаватели местного Духовного училища. Среди них я узнал смотрителя училища К. Дм. Архангельского, который был при мне помощником смотрителя в Полтавском Духовном училище: он мало изменился, хотя я и не видел его лет десять. Я с удовольствием стоял и наслаждался архиерейской службой, которой не видел со времени своего рукоположения. Между тем служба приходила к концу. Преосвященный Иларион причастился и, усевшись в кресло, выслушал благодарственные молитвы, которые читал ему келейник, ожидая окончания проповеди, которую в это время говорил уездный протоиерей отец А. Дамаскин. А я в это время думал, когда же мне

представится Владыке? После литургии, как сказали мне, будет еще братский молебен, затем — заседание Братства для заслушания годового отчета и других дел, а потом — братская трапеза для духовенства и других почетных гостей; Владыка, естественно, будет уставши и не захочет меня сегодня принять, да и неудобно в такое время беспокоить старика, — как в это время раздастся голос отца протодиакона: «Благочинный Коваленко здесь?» Я ответил: «Здесь». — «Пожалуйте, вас Владыка требует». Я подошел к Преосвященному и, взяв у него благословение, начал благодарить его за назначение меня благочинным, сказавши, как обыкновенно принято говорить в таких случаях, что я постараюсь оправдать его доверие. «Я в этомнисколько не сомневаюсь, — ответил на это Владыка, — иначе я бы Вас не назначал. Я, — сказал он, — немного поспешил Вас перевести, так как и в том округе, где вы прежде служили, нужно переменить благочинного, но, — добавил он, — такова воля Божия! Приход у вас плохой, потерпите! Я же обещал отцу Григорию (моему тестю), что это временно и первый открывшийся в том округе приход, какой только вы пожелаете, будет ваш». Затем Владыка начал меня подробно расспрашивать, переехал ли я уже в Филипповичи, познакомился ли с духовенством, как отнеслось ко мне духовенство и нет ли у меня каких-либо особенных нужд? На все вопросы я ему подробно отвечал; на вопрос же о нуждах сказал, что у меня — хорошая квартира, но сильно запущенная, так что зимовать в ней будет затруднительно. «Что же нужно?» — спросил Владыка. Я сказал, что нужно починить крышу, окна, двери, полы, устроить новые сенцы и проч. «Ну что же, — сказал он, — ремонтируйте. Деньги в церкви есть?» Я ответил: «Есть, но со специальным назначением». «Это ничего, — сказал он, — можно взять заимообразно», т. е. то, что я и сам думал. «Сколько же вам нужно на ремонт?» Я сказал: «Рублей пятьдесят». Когда Владыка услышал эту сумму, он даже поднялся со стула. «Ну вот, — сказал он с возмущением, обращаясь к стоящим около нас батюшкам, — такой ему нужен ремонт, а он просит только 50 рублей. А я его еще и благочинным сделал. Куда же вы годитесь? — сказал он мне. — Что вы можете сделать на 50 рублей? Ну так вот что, — добавил он, — напишите мне прошение о дозволении вам взять на ремонт из специальных средств потребную сумму, цифры не проставляйте и, не дожидаясь моей резолюции, немедленно приступайте к ремонту, уже пора, время не терпит; разрешение будет дано», — и с тем отпустил меня.

После литургии я побывал на общем собрании Братства, где читался годовый отчет и говорили речи Преосвященный Иларион и И. К. Зинченко. На братскую трапезу я не пошел, и увидевши, что мне здесь делать больше нечего, возвратился в Лубны и в тот же день уехал домой. Чтобы покончить с Иоанно-Предтеченским Братством, я должен сказать, что после смерти И. К. Зинченко, последовавшей вскоре, оно само собой распалось, и церковные школы Лубенского уезда на общем основании были подчинены Полтавскому Епархиальному Училищному Совету и его Лубенскому Уездному Отделению.

Продолжение следует.

Мгарский монастырь. Фото начала XX столетия.

До уваги

Православні табори запрошують дітей на літній відпочинок

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Влітку в Полтавській єпархії Української Православної Церкви працюватимуть православні дитячі табори відпочинку: «Орлятко» в м. Карлівці та «Псьол» в с. Яреськах Шишацького району.

«Орлятко» (м. Карлівка)

Тел. табору (05346) 2-38-38;
директор табору отець Віталій (050) 655-25-65

I зміна: 14–27 червня

II зміна: 30 червня – 13 липня

III зміна: 16–29 липня

IV зміна: 1–14 серпня

«Псьол» (с. Яреськи)

Тел.: отець Богдан (050) 857-23-08, (099) 203-13-45;
директор табору Ірина Петрівна Ковальчук
(044) 280-48-59, (098) 467-10-42

I зміна: 14–27 червня

II зміна: 1–14 липня

III зміна: 18–31 липня

IV зміна: 4–17 серпня

Запрошуються діти віком **від 7 до 16 років** із православних сімей.

Харчування — чотири рази в день: свіжі овочі й фрукти, молочні, м'ясні й рибні страви у відповідності зі встановленими постами. Кваліфікований персонал, вихователі — професійні педагоги, вожаті — студенти Місіонерської Духовної семінарії (м. Комсомольськ). У таборі постійно перебуває священник.

Організація життя православного табору — у відповідності з церковним укладом: спільні молитви — ранкова й вечірня, до трапези й після трапези; дотримання постів; читання житій святих під час трапези.

Водночас невід'ємною частиною відпочинку в таборі є активні ігри на свіжому повітрі та купання в річці. Протягом зміни проводитимуться спортивні змагання, творчі конкурси та концерти, вікторини, духовні бесіди, інтерактивні ігри для розвитку соціально-психологічних навичок, заняття в різноманітних гуртках, перегляд та обговорення цікавих фільмів духовної тематики. Працюватимуть бібліотека, фототека. Діти зможуть вивчати основи Православної віри, історію Церкви та національної культури, побувати на богослужінні, приступити до Таїнств Сповіді та Причастя (за бажанням).

Для придбання путівки батькам необхідно подати до Полтавського єпархіального управління: заяву (стандартний бланк) із рекомендацією па-рафіяльного священника;

копію свідоцтва про народження дитини;
медичну картку встановленого зразка.

З приводу придбання путівок звертайтеся за адресою: **36040, м. Полтава, вул. Героїв Сталін-града, 1-б; тел. (0532) 59-57-61 (Ірина Дмитрівна).**

Електронна адреса: pravpoltava@ukr.net

Інтернет-сторінка Полтавської єпархії:

pravoslavie.poltava.ua

В єпархії працює паломницька служба

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Паломницькі поїздки в квітні 2014 року

7 квітня Виїзд: 5.00 Повернення: 20.00	Полтава – Харків – Полтава Харків: Благівіщенський кафедральний собор (мощі святителя Афанасія Лубенського, святителя Мелетія Харківського, священномученика Александра Харківського), Покровський чоловічий монастир (чудотворна Озерянська ікона Божої Матері, кіот зі святими мощами і камінцями зі Святої Землі)	100 грн
11–13 квітня Виїзд: 17.00 Повернення: 23.00	Полтава – Корець – Почаїв – Городок Рівненської області – Полтава Корець: Корецький Свято-Троїцький жіночий монастир (Корецька ікона Божої Матері «Споручниця грішних») Почаїв: Свято-Успенська Почаївська Лавра (мощі преподобних Іова та Амфілохія Почаївських, чудотворна ікона Божої Матері Почаївська) Городок: Свято-Миколаївський Городоцький жіночий монастир, Свято-Аннинський скит (с. Онішківці Дубенського району Рівненської області) з джерелом святої праведної Анни	430 грн

У вартість поїздки включено трапезу і нічліг. Запис та повернення коштів припиняються за 3 дні до поїздки. Можливі поїздки на замовлення групою або індивідуально.

Адреса паломницького відділу єпархії: **м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2а.**

Інформація за телефонами: **65-45-48, 59-88-74, 65-49-54; телефон диспетчера (066) 264-80-02.**

Важливо

Шановні батьки!

**У загальноосвітніх школах
Полтавської області
запроваджено
культурологічний предмет
духовно-морального спрямування
«Біблійна історія
та християнська етика»
для 1 – 11 класів
на факультативній основі.**

Його викладання можливе за умови, якщо батьки школярів висловлять письмове бажання. Для цього необхідно написати відповідну заяву на ім'я директора школи.

Для того щоб предмет «Біблійна історія та християнська етика» був запроваджений як класний або міжкласний факультатив, його повинні вивчати мінімум вісім учнів.

Шановні батьки! Якщо ви прагнете виховати дітей духовними, високоморальними людьми, скористайтеся можливістю й потурбуйтеся про введення предмету «Біблійна історія та християнська етика».

Духовно-просвітницькі курси в Полтаві

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, обласне відділення Всеукраїнського православного педагогічного товариства проводить духовно-просвітницькі курси для педагогів, вихователів, керівників навчальних закладів та всіх, хто прагне долучити підростаюче покоління до вічних цінностей християнства. На курсах вивчаються Священне Писання, церковна історія, християнська культура, основи літургії.

Заняття відбуваються щосереди о 18-00 в старому корпусі Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка (м. Полтава, вул. Остроградського, 2).

Виходить у газетах:

Читайте щоп'ятниці «Православний вісник» — додаток до «Відомостей Полтавської єпархії»

«Полтавський вісник»:
передплатний індекс — **61582**

«Зоря Полтавщини»:
передплатний індекс — **61131**

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.

Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359–232ПР від 20.06.2006р.

Передплатний індекс: 01125.

Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-б, м. Полтава, 36040, Україна.

Телефон/факс: +380 (532) 55-22-28.

Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:

митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Заступник головного редактора:

Людмила Самойлова.

Фото: ігумен Афанасій (Бідний), протоієрей Миколай Довганич,

диякон Георгій Лінд.

Листування з читачами ведеться

тільки на сторінках газети.

Автори несуть відповідальність за точність

наведених даних.

Тираж номера: 6000 прим. Замовлення №1453303.

Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст».

69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16. Тел. (061) 228-10-30.